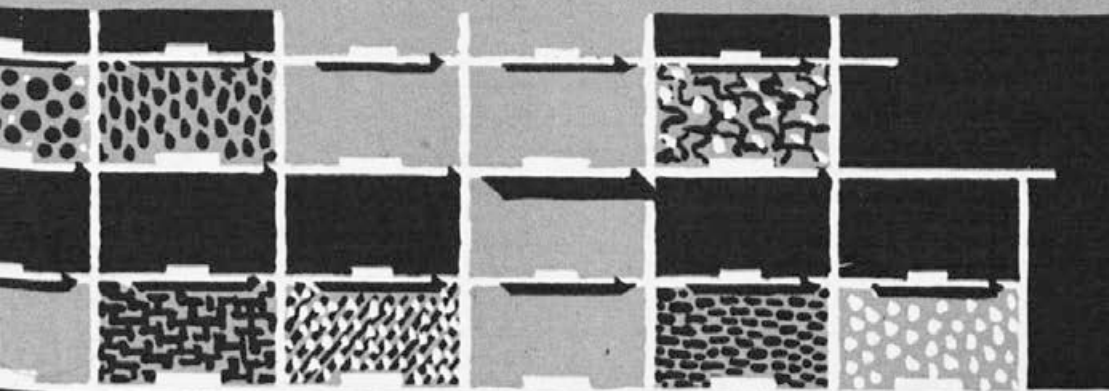

SLOVENSKI ČEBELAR

1961

LXIII - ŠT. 1

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

St. 1

Ljubljana, 24. januarja 1961

Letnik LXIII

VSEBINA

Edi Senegačnik: Zimski počitek čebel	1
S. Raič: Obnavljajmo satje!	5
Bojan Koleša: Zračenje pri pitanju na zalogo	7
Franček Sivic: Nekaj počitniških spominov . .	9
Vladi Martelanc: Vesele in bridke ure v čebelarjevi hiši	10
Ing. Jože Rihar: Vtisi čebelarja s potovanja po Franciji	12
Janez Gosposvetski: Spomladansko resje je odcvetelo brez čebel	20
Janez Mahovic: Preleganje matic	23

OSMRTNICE

Anton Strgar, Jože Braunig, Franc Gril	25
--	----

MALI KRUHEK

Muhasti roj. Nenavaden roj. Roj hoče v hišo. Se nekaj o rojih. Trpežnost medu. Mazilo. Med proti revmatizmu. Proti kašlju. Vodikova bomba in čebele	26
---	----

NAŠA ORGANIZACIJA

Razpis Janševih nagrad	28
Občni zbor čebelarkega društva Krško	29
Praznovanje »Dneva čebel« v Jarenini	30
Čebelarški kombinat v Zalcu	31
Občni zbor društva Litije	31
Občni zbor čebelarke družine Hrenovice	32

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Ciganska predrznost

NA OVITKU

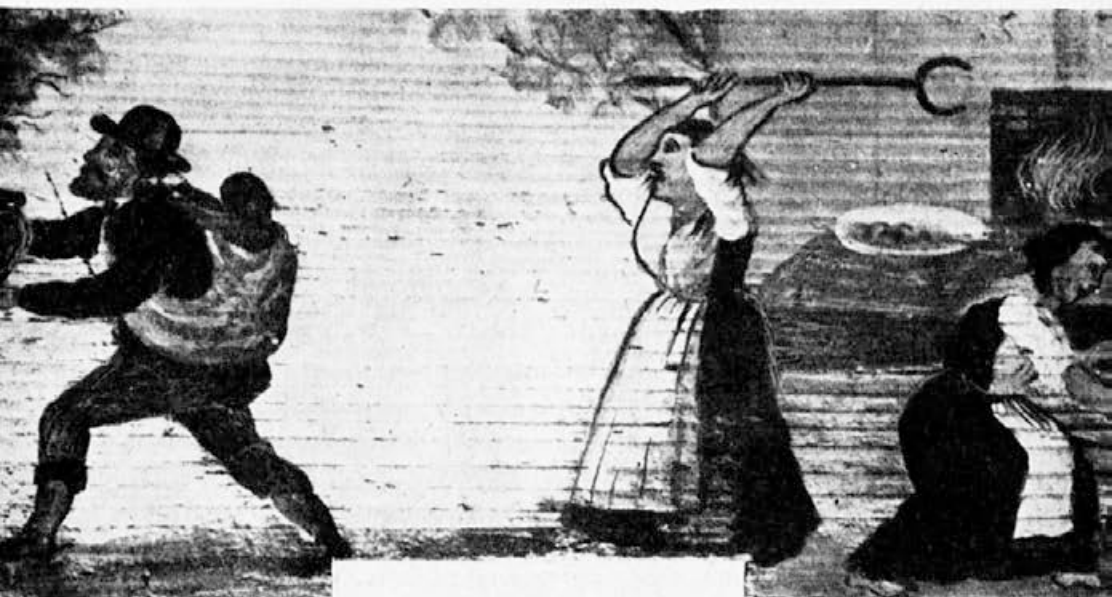
Poročilo opazovalnic za november. Oglasi.

List izhaja vsakega 24. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 650 din, ga prejema zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 50, tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za nečlane 700 din, za inozemstvo 1000 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 80 din, na 16 straneh 40 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja, za naročnino. Številka čekovnega računa pri Komunalni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta

600-70/3-1077

90 448/1962

ZIMSKI POČITEK ČEBEL

EDI SENEGACNIK

Res je, da nima čebelar pozimi s čebelami nobenih večjih opravkov, toda tudi v tej mirujoči dobi ne sme pozabiti nanje. Marsikaj je treba vedeti in tudi ukreniti, če hočemo, da bodo naše ljubljenske dobro prezimile in preživele ta kritični čas, ki jim ga je modra narava poslala na življenjsko pot z namenom, da preizkusi njihovo moč in sposobnost za življenje. Vse, kar je namreč slabotnega in za življenje nesposobnega, mora prej ali slej propasti; to so nenapisani zakoni narave, ki se tudi v čebeljem svetu uveljavljajo.

Vsak preudaren čebelar je jeseni dobro pregledal čebelje družine in jih potem pravilno zazimil. Pazil je v prvi vrsti na to, da so bile močne in da so imele dovolj mladih čebel. Te se bodo namreč najbolj uspešno upirale vsem tegobam zimskega mraza, grele svoj domek ter negovale prvo zalego, ki se bo pojavila v družini že konec januarja. Ob prvih izletnih dneh bodo prinašale obnožino, ki jo v tej dobi čebele nujno potrebujejo za svoj zarod. Toda tudi jeseni je ne sme manjkati v panjih. Tedaj se mlade čebele dobesedno najedo obnožine in prav zaradi nje se napravi v njihovih telescih maščobna plast, ki jih dela odporne proti mrazu. Dobro vemo, da je v obnožini nič koliko hranilnih snovi; v zad-

njem času so celo nadomestili z njo matični mleček. Mlado zalego, ki se pojavi v drugi polovici januarja, hranijo čebele s tisto obnožino, ki je ostala v satih kot železna rezerva za zimske dni. Kadar te obnožine ni, jo morajo čebele dajati iz svojih telesnih zalog. Zato take čebele hitro oslabe in zgodaj spomladi odmro. Znanstveniki so celo vrsto čebeljih boleznih, pa tudi deloma nose mavost pripisali pomanjkanju cvetnega prahu.

Za pravilno prezimovanje je prav gotovo važna tudi zimska odeja. Panje moramo takrat, ko zdrkne toplomer pod ničlo in začne zemlja zmrzovati, dobro odeti. Nikakor pa tega ne priporočamo prej, ko je še toplo. Čebele bi nam po nepotrebnem silile iz panjev in se izgubljale. Največ škode pa bi napravila vlaga, ki bi se pojavila v panju. Trdijo, da je ta silno škodljiva in pogosto povzročiteljica vseh mogočih boleznih. Zato panje večkrat prezračimo, še preden jih zapažimo. Pozimi pa ob količkaj ugodnem vremenu odpremo vratca panjev in po potrebi presušimo slamnice na soncu in vetru. Seveda morajo biti panji medtem odeti s časopisnim papirjem, da se gnezda ne ohladi. Najboljša zimska odeja pa je med. S snovmi, ki so v njem, proizvajajo čebele toploto in grejejo svoj dom. Glede na to je razumljivo, da ga porabijo mnogo več, če so premalo odete. Zato čebelar z njim ne sme skopariti, ko jeseni odloča, na kakšni zalogi naj bi družina prezimila. Skoraj bi lahko rekli, da medu ni nikdar preveč. Znani čebelar Harry, ki ga imajo za najboljšega angleškega čebelarja, je o svojih uspehih povedal tole: »Vse pripisujem močnim čebeljim družinam in izdatnim zimskim zalogam, ki jim jih dajem. Plodišča so polna medu, prav tako pa tudi prvi nastavek (pri dadantovcih).« Družinam pušča ta čebelar do 60 funtov medu. Spomladi pa postavi plodišče nad prvi nastavek, nakar nosijo čebele med v plodišče in imajo pri tem najboljšo pašo. Zato pravzaprav pitanja na zalego sploh ne pozna ter ga ima celo za nesmisel in izgubo časa. No, nekaj podobnega bi lahko storili tudi pri nas, če bi puščali v plodiščih medene sate, družine pa prezimovali v mediščih. Seveda je to pri naših pašah skoraj nemogoče.

Čebele morajo imeti pozimi popoln mir. Pazimo, da ne bo okrog čebelnjaka nobenega ropota. Nič ni bolj škodljivega kot vznemirjanje družin v tem času. Čebele se razburijo, razlezejo po satovju in se pogosto več ne vrnejo v gnezdo. Zgodi pa se lahko tudi to, da zaradi razburjenja izpraznijo blatnike ter potem ponesnažijo satovje in notranjost panja. Od tod pogosto griža in polno mrtvic na dnu panja.

Kadar zapade sneg, ga takoj odkidajmo! Tla posujmo z listjem, dračjem, pepelom, žaganjem ali oblanjem. Prav je, da imamo te stvari

že prej pripravljene v kakem zaboju. Ob prvem čistilnem izletu bodo čebele trumoma sedale nanje in ne bodo ostajale v snegu.

Prvega čistilnega izleta se čebelar silno veseli. To je pravi praznik zanj. Takrat skrbno opazuje čebele ter skuša že po njih izletavanju ugotoviti moč in razpoloženje družin. Če kak panj ne leti, ni to včasih prav nič hudega. Če smo dali družini jeseni dovolj hrane, bodimo brez skrbi zanjo. Ne čuti še potrebe po izletu; otrebila se bo pozneje. Ko se vrnejo čebele v panje, prislušujmo, če kaka družina šumi. Prav gotovo je brezmatična! Dodajmo ji ob prvi ugodni priliki rezervno družino iz prašilnika! Včasih šumi in se vznemirja tudi žejna družina. Pri tej bomo opazili na tleh sladkorne ali medene kristale. Dodajmo ji v kak sat ob gnezdu mlačne in redke sladkorne raztopine, panj pa ogrejmo s termoforjem ali s toplo opeko! Družina se bo takoj umirila. Če se ne bo, je verjetno brez matice. Tudi sicer moramo večkrat prisluškovati, da ugotovimo, ali čebele v miru prezimujejo ali ne. Zato je dovolj, da po panju nalahno potrckamo. Čebele za hip zašume in se takoj umirijo. Če traja ta šum dalje in postaja glasnejši, z družino ni nekaj v redu. Nekateri čebelarji uporabljajo za to gumijasto cevko ali daljšo palico, ki ima na enem koncu pravokotno nanjo pribito deščico. Pogosto pa ugotovimo nemirno družino že takoj, ko stopimo pred čebelnjak, ne da bi prislanjali ušesa k panju!

Razne ptice, zlasti pa sinice, kaj rade nadlegujejo čebele. Najprej pobirajo po tleh mrtvice, potem pa se, ko teh ni več, spravijo na brade in tam trkajo, dokler se ne prikaže pri žrelu čebela. Seveda je takoj po njej, družina pa se vznemiri. Dajmo jim hrane v krmilnice! Na veje bližnjih dreves obesimo kos loja, neobrane goveje kosti ali posebne lojeve pogačice, v katere smo zamesili semena sončnic! S to hrano se bodo zabavale ptice vso zimo in pustile čebele pri miru.

Ob močnem sneženju pripravimo brade in odstranimo pred žreli lesene zapahe, da bodo dobile družine dovolj zraka. Prav tako pripravimo brade ob mrzlih sončnih dneh, da ne bodo čebele izletavale v sneg, kjer lahko tudi ostanejo. Vsekakor moramo potem ob ugodnem vremenu, zlasti pa ob jugovini žrela in brade odpreti. Vse družine pa morajo imeti ob vsakem času dovolj zraka, zato žrel ne smemo nikdar popolnoma zapreti. Najbolj idealni so čebelnjaki, ki jih pozimi lahko zaslonimo oziroma zapremo z lesenimi loputami. Seveda moramo paziti, da jih ob toplem vremenu spet odpremo. Kadar imamo panje priprte, je prav, če tu pa tam s koščkom žice izbezamo mrtve čebele, ki so se nabrale za žrelom. Zaslonimo previsoka žrela s kovinskimi zapahi, da nam ne zaidejo v panje miši ali rovke! Tudi je prav, če

panji malo vise naprej. Vlaga, ki nastaja v panju in zlasti ob žrelu, kjer se družita topli zrak iz panja in mrzli iz zunanosti, se v obliki vodnih kapljic rada nabira prav ob žrelu. Kadar kapljice zmrznejo, se žrelo zamaši.

Zdaj je najprimernejši čas za odbiranje satovja. Stare sate brez vsakih pomislekov odstranimo! Saj vemo, da se vale iz njihovih celic manjše čebele, poleg tega pa je v njih pravo zbirališče vseh mogočih bolezenskih klic, zlasti pa noseme. V zimskem gnezdu pustimo samo mlado, največ tri leta staro satje, vse starejše pa prestavimo v medišče! Izločimo vse pet in več let stare sate, zlasti če so težki. Prav tako izločimo grdo izdelano satje in mlado, ki ga čebele poletni niso dodelale ter ima celice zamazane z zadelavino. Teh nam čebele v prihodnjem letu ne bodo dogradile in jih tudi matica ne bo zalegla. Satje izrežemo v topli sobi, ker bi se na hladnem drobilo. Nove satnike lahko še uporabimo, stare pa izročimo gospodinjam, da si z njimi v peči podkurijo. Pri tem ne bomo nič prihranili, pač pa si samo škodovali, saj je na njih vse polno bolezenskih klic. Satnike, ki jih bomo še uporabljali, razkužimo v vročem lugu.

Zanimive stvari so ugotovili prav zadnje čase nemški znanstveniki, ki so raziskovali staro in mlado satje ter merili njegove celice in izvaljene čebele. O tem poroča tov. Raič v posebnem članku. Ruski znanstveniki pa trdijo, da čebele na starem satju mnogo raje roje. Takih ugotovitev je kar preveč, da bi se še ukvarjali s starim satjem.

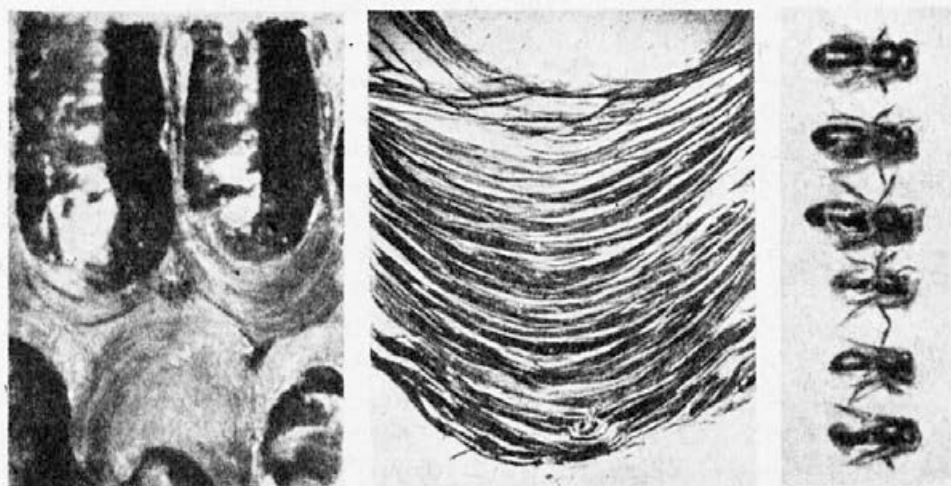
Čebelar, ki je napravil vse tako, kot smo mu svetovali, bo mirno sedel ob topli peči. Toplo pa mu bo tudi pri srcu ob zavesti, da čebelice mirno počivajo in da se bodo zbudile spomladi prav tako zdrave, kot so bile jeseni. Z veseljem bo segel po čebelarskih knjigah in strokovnem glasilu. Prebiral bo tudi starejše letnike »Slovenskega čebelarja«, kjer bo našel marsikaj zanimivega. Rad bo obiskoval prijatelje ter z njimi kramljal, hodil na sestanke in predavanja ter se tako izpopolnjeval in pripravljaj na pomlad.

Čebelarji se moramo neprestano učiti, saj je v čebelarskem svetu vedno kaj novega. Star in izkušen čebelar, ki uživa velik sloves in ugled med nami, mi je nekoč dejal: »Doslej še ni bilo predavanja, na katerem ne bi česa pridobil.« Res je tako. Slovenski čebelarji smo lahko ponosni in veseli, da imamo svojo organizacijo, ki skrbi za napredek nas vseh. Zato nikdar ne zamujajmo ugodnih prilik, ki jih je nešteto za čebelarsko izpopolnjevanje. S tem bomo koristili predvsem sebi, hkrati pa dokazali, da spadamo med napredne čebelarje.

OBNAVLJAJMO SATE!

S. RAIC

Naše strokovno glasilo »Slovenski čebelar« porabi vsako priložnost, da priporoči čebelarjem obnovo satja; k temu jih navajajo predavatelji in seve tudi »Sodobno čebelarstvo«. Kljub temu drže nekateri čebelarji še vedno v svojih panjih črne, neprosojne sate, ki jim je na prvi pogled videti, da imajo manjše celice kakor mlado satovje. Čim starejša je namreč satja, čim večkrat je bilo zaleženo, tem več je v celicah zapredkov, tem več je na dnu ostankov hrane in otrebkov.

Na levi: prerez skozi star sat. Na sredi: dno celice s kakimi 50 plastmi zapredkov. Na desni: razlika v velikosti čebel, poleženimi v mladem in starem satu

Če prerežemo celico z ostrim nožem po dolgem in odstranimo vosek s kakim razkrojilom, lahko pod mikroskopom razločno vidimo posamezne plasti zapredkov; dado ce celo prešteti.

Po dolgoletnih izkušnjah so umni čebelarji ugotovili, da je treba satje, ki je bilo zaleženo vsako leto, po treh letih izmenjati.

Dr. Buchner je napravil zanimiv poskus: Polovico še nezaleženega sata je nadomestil z čnako velikim kosom že 68-krat zaleženega sata ter ga ločenega ob straneh z dvema matičnima rešetkama dodal dobro razviti družini in k temu satu priprl tudi njegovo matico. Ta je zaleгла najprej mlad sat, čez nekaj dni pa še starega. Sedaj je odstranil matični rešetki. Ko so čebele celice pokrile, je dal oba kosa sata v valilnico, vsakega posebej v zamreženi omarici. Čebele so se

kmalu polegle. Potem je iz vsakega sata izmeril po 50 čebel. Čebele, ki so se polegle v starem satu, so bile vse manjše od njihovih sester iz mladega. Čebele iz starega sata so bile tudi lažje. Povprečno so tehtale 96,1 mg, iz mladega pa 118,5 mg. Rilček je bil za 2,5 % krajši, spodnja krila za 3,1 % krajša in za 4,4 % ožja kakor pri čebelah iz mladega sata. V starem satu so bile celice le 4,6 mm široke, v mladem pa 5,3 mm.

Poskus je nadalje pokazal, da matica sicer tako star sat zaleže, vendar le obotavlja.

Po Buchnerjevem opažanju sili zožena celica ličinko, da se od stisnjenega dna odmakne, še preden doseže težo zrele ličinke. Tako se v celici zlekne prezgodaj, to pa izzove čebele do jilje, da začno celice prej, kot bi smele, pokrivati. Na velikost čebel ne vpliva potemtakem samo zmanjšanje celičnega prostora, temveč tudi pomanjkanje hrane.

Po Rojčevi razpravi v Slovenskem čebelarju leta 1953 »Odstotni delež voska v voščinah« tehta popolnoma dodelan in še nezaležen sat naše mere 148 g. Ko pa ga matica začne zalegati, njegova teža naglo naraste in se dvigne po prvem zaleženju že za četrtnino. Petič zaleženemu se teža podvoji. Ko je zaležen petnajstkrat, se teža potroji in početverji po tridesetem zaleženju. Količina voska v satu pa zelo počasi narašča: višek doseže pri petnajstem zaleženju, nato začne padati.

Ker so po Taranovu sati sredi plodišča v enem letu zaleženi vsaj petkrat, bi jih tudi iz tega razloga morali po treh letih izločiti.

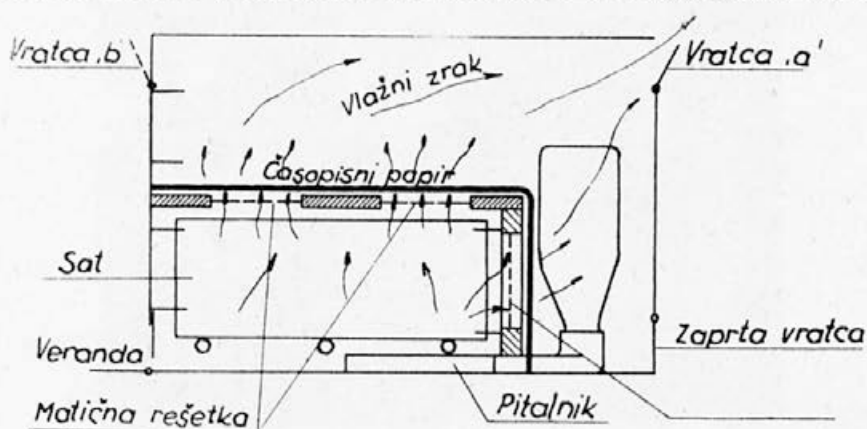
Sati po vsakem zaleženju niso samo vedno težji, ampak se tudi prostornina celic, kakor smo že rekli, neprestano zmanjšuje. Celice postajajo vedno ožje in vedno plitvejše. Čebele sicer poskušajo to zmanjševanje preprečiti s tem, da celice podaljšujejo, vendar ima to podaljševanje svoje meje, ker razdalje med sati ne smejo biti premajhne. Manjše čebele iz manjših celic pa seveda niso tako zmogljive kakor čebele iz normalnih celic; zato prinesejo manj medu.

Zaradi prestavljanja satja v medišče se stanje v plodišču neprestano menjava, tako da praktično ne moremo ugotoviti, kolikokrat je bil kateri sat zaležen. To laže določimo z barvo oziroma prosojnostjo satja. Barva je lahko svetla, rjava, temnorjava ali črna. Če so temnorjavi sati še prosojni, jih v plodišču še lahko trpimo, če niso, ne spadajo tjakaj. Črni seveda niso primerni niti za plodišče niti za medišče že iz higienskih razlogov, saj so, kakor je bilo neštetokrat poudarjeno, nosilci bolezenskih kali; spadajo torej samo v lonec. Tja naj gredo tudi vsi nepravilno izdelani sati katere koli barve in sati s trotovino. Odličnim družinam dajmo prihodnjo pomlad možnost, da si v novih, velikih celicah sprededijo krepke trote, ki bodo fantje od fare.

ZRAČENJE PRI PITANJU NA ZALOGO

BOJAN KOLESA

Zorenje medu v satju je predvsem izločanje vlage iz prinesenega nektarja. Ta vlaga pa mora na kakršen koli način iz panja, ker bi sicer omočila stene in prazne sate. Med letom, ko panjev nimamo zapazanih, opravijo to čebele same. S pahljanjem kril usmerjajo z vodnimi hlapi obremenjeni zračni tok skozi žrelo, deloma pa izhlapeva vlaga tudi skozi zamrežena okenca in reže v vratcih, brez katerih niso še tako skrbno izdelani panji. Zato nam vsaj po navadi močenje panjev v pašni dobi ne dela posebnih preglavic. Vse drugačne pa so razmere, ko moramo čebele pitati na zimsko zalogo. Če pred jesenskim krmljen-

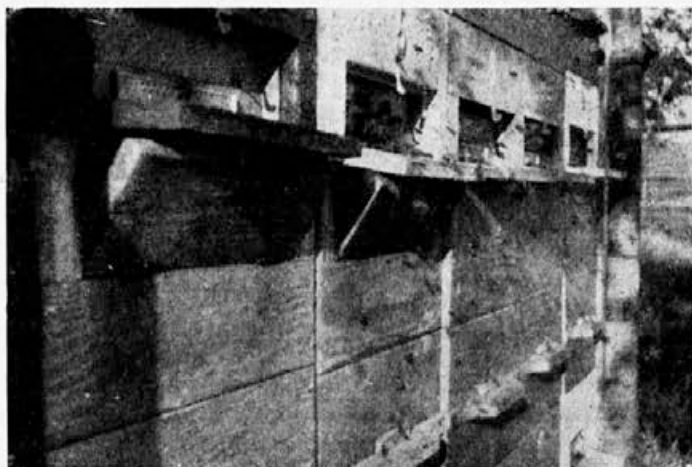
njem ne vzamemo satov iz medišča, nam le-ti zaradi vlage plesnijo. Če medišče izpraznimo, pa ustvarimo nad plodiščem velik prazen prostor, kamor doteka vlažen in topel zrak iz gnezda. Odprto medišče izdatno hladi plodišče, poleg tega pa se zaradi nižje temperature v medišču vlaga kondenzira ter zbira v kapljicah na stenah in stropu. Nevšečnostim močenja panjev se moremo izogniti, če upoštevamo nekatere fizikalne lastnosti vlage.

Vlaga se izloča iz nektarja ali sladkorne raztopine in se meša z zrakom. Zrak more sprejeti samo določeno količino vlage. Ta količina je odvisna od množine zraka v panju, njegove temperature in tlaka. Ker se množina zraka in tlak v panju zelo malo spreminjata, skoraj ne prihajata v poštev pri močenju. Dosti bolj važen je vpliv temperature. Pri tej ali oni temperaturi more zrak sprejeti povsem določene količine vlage. Zrak je nasičen, kadar je ta količina dosežena. Vsa vlaga, ki jo dovajamo nasičenemu zraku, se izloča v obliki rose.

Če zrak segrevamo, bo mogel sprejeti več vlage; če pa nasičen zrak ohladimo, bo toliko vlage izločil, da bo vlažnost ohlajenega zraka zopet ustrezala nasičenosti pri nižji temperaturi. Iz medsebojne odvisnosti med temperaturo in nasičenostjo bi mogli sklepati, da bomo močenje preprečili, če bomo s segrevanjem zraka omogočili večje sprejemanje vlage.

V panju pa temperature ne moremo dvigniti, ker bi to škodovalo zlasti zalegi. Poiskati moramo drugo pot, a ta bi bila takale:

Iz medišča poberemo vse sate, matično rešetko in mrežo v okencu plodišča pa pokrijemo s tanko plastjo časopisnega papirja. Ta papir

zapira panj in preprečuje vsakršen prepil. Razen tega vpija vso v plodišču izločeno vlago. Plast papirja nad rešetko se najprej omoči na spodnji strani, zaradi kapilarnih sil pa prehaja vlaga od lista do lista, dokler ni vsa plast premočena. Ko se to zgodi, vsrka vlago vase zrak nad papirjem. Če hočemo, da se bo papir sproti sušil, moramo vlažen zrak nad njim odstranjevati. To napravimo preprosto tako, da odpremo loputico v vratih panja, s čimer omogočimo vlažnemu zraku, da zapusti medišče. Čim bolj bo zrak suh v medišču, tem hitreje bo sprejemal vlago iz papirja in ga sušil. Potek te cirkulacije je razviden iz naše sheme. Ker more zaradi naravnega toka zraka navzad nastati v zgornjem sprednjem kotu zatišje, ima vlaga možnost, da se tam izloča. Če se to zgodi, odpremo še sprednjo zgornjo loputo za zračenje panjev med prevažanjem. (Glej sliko!) Po končanem krmljenju počakamo nekaj dni, da se medišče popolnoma osuši. Nato plast papirja dvignemo in položimo na isto mesto plast suhega papirja, zlasti če smo

se namenili, da bomo panje že pripravili za zimo. Tedaj tudi zapremo vse lopute.

Ta način zračenja zanesljivo preprečuje močenje panjev. Kdor ga bo preizkusil, bo prav gotovo z njim zadovoljen.

NEKAJ POČITNIŠKIH SPOMINOV

FRANČEK SIVIC

Ko pride popotnik na Sveto goro, znano zasavsko turistično točko, se mu na vse strani odpre čudovit pogled. Na južni strani vidi dolensko gričevje in Savo, na severni pa štajerske hribe s Čemšeniško planino v ospredju. Daleč tam na obzorju kipe v nebo Kamniške planine. Spodaj v dolini se vije cesta, vsepovsod se belijo vasice, med njimi so polja, travniki in gozdovi.

Ves ta prelepi svet sem spoznal letos med počitnicami, ko sem bil tu na gozdarski praksi. Določal sem meje gozdnih parcel. Za mano so potem prišli delavci in izmerili debelino drevja po teh parcelah, kar je bilo potrebno za ugotavljanje množine lesne mase in prirastka. Meje je moral pokazati vsak posestnik sam. Tako sem srečal najrazličnejše ljudi ter jih spoznal z njihovih dobrih in slabih strani.

Kadar sem prišel zjutraj v vas, sem se navadno pri prvi hiši pozanimal, če je kateri od kmetov čebelar. Čebelarji so imeli pri meni prednost; vzel sem jih najprej s seboj v gozd. Izpraševal sem jih to in ono, potem pa počasi prešel k čebelam. Marsikdo se je čudil, da se za kaj takega zanimam, ko bi pričakoval, da gredo mlademu fantu po glavi samo dekleta, ples in filmi. Nekateri so celo neradi odgovarjali na moja vprašanja, misleč, da mi diši njihov med. Ko pa so se prepričali, da se motijo, so postali prijaznejši in zgovornejši.

Uvidel sem, da skoraj ni hiše, pri kateri bi ne stal čebelnjak. Nekdaj je moralo biti tu mnogo čebel, danes pa je skoraj vse prazno in zapuščeno. Spraševal sem ljudi, zakaj je propadlo toliko čebelarstev. »Slaba paša,« so odgovarjali. »Preveč je dela s čebelami, a premalo koristi.« V zadnjem času so se pojavile celo bolezni: gniloba in nosestavost. Marsikdo je prišel ob vso žival. Opazil sem tudi, da o čebeljih boleznih ljudje le malo vedo.

V Tirni stoji sredi vasi nasproti gasilskemu domu ljubek zidan čebelnjak z napisom: »Ne bi tukaj stal ulnjak, če bi med ne bil sladak.« Lastnik je povedal, da je v mladosti precej »raubšical«, kasneje je postal predsednik lovske družine, zdaj na starost pa se ukvarja s

čebelami. Tudi njegove panje je napadla gniloba in znižala njih število na polovico. Zdaj na poletje pa so se družine le okrepile.

Od vseh čebelarjev pa mi bo ostal v najlepšem spominu Boltinov France iz Kostrevnice. Ko sem prišel ponj na dom, sem ga našel v čebelnjaku. »O, le bliže,« me je povabil. »Knezovi so mi povedali, da se tudi ti razumeš na muhe, da sva torej kar za skup.« Prisedel sem in obsedel, kajti zunaj se je ulil dež, v takem pa je bilo nemogoče hoditi po gozdu. Ponudil mi je medu, ki je bil najboljši, kar sem jih kdaj jedel. Paša je v tem kraju odlična, saj so razen jelke zastopane mnoge druge medovitè rastline. Največ dajo travniki in smreka. Tudi ajda dobro medi, če vreme preveč ne nagaja; skoraj vedno nabero čebele na njej primerno zimsko zalogo. Spomladi pa zacvete po prisojnih bregovih rdečkasta spomladanska resa, ki veliko pripomore k naglemu razvoju družin. Te bogate vire medicìne izkoriščajo samo njegove čebele, ker drugih ni v bližini.

Franceta sem poslej obiskoval, če sem le imel čas. Ko je cvetela ajda, je ves navdušen pravil, da čebele naravnost vro iz panjev in obletavajo kot nore pobeljena polja. Koliko so nabrale, nisem izvedel, ker sem prej odšel v Ljubljano. Vendar pa sem tedaj sklenil, da bom ob prvi priliki spet obiskal Boltinovega Franceta in druge čebelarje pod Sveto goro.

VESELE IN BRIDKE URE V ČEBELARJEVI HIŠI

VLADI MARTELANC

Mnogo poročenih čebelarjev ne najde pri zakonskih družicah ne razumevanja ne sočutja za svoje težave. Ko so lonci za med v shrambi polni, je ljubeznivosti in sreče v hiši na pretek. Ko med še niti dobro prodan ni, pa žena že postavlja svoje zahteve: trem malim obutev, sebi obleko in svilene nogavice, nečakinji obljubljeni poročno darilo. Da bi pri tem pomislila vsaj malo tudi na čebele, o tem ni govora. Čebelar upa, da bo imela več sočutja do njih, ko bodo v stiski in jim bo treba pomagati s sladkorjem. Toda, kaj še! Ko ženi po ovinkih in oprezno namigne kaj takega, je polom tukaj. Skozi zaprta hišna vrata bi lahko slišali takele očitke in grožnje: »Veš, to se mora nehati. V tiste čebele si tako zatrapan, da ti ni sploh nič več ne zame ne za družino! Nekdo bo moral od hiše, ali jaz, ali čebele — prosim izbiraj!« Razumljivo je, da sledi takemu dvogovoru oblačen in naelektren »tihi teden«.

Ali je potemtakem kaj čudnega, da ni bilo v dobi kranjčev skoro čebelnjaka brez tradicionalne panjske končnice, na kateri je bilo videti, kako dva hudiča brusita »babi« jezik. Če so se morali že takrat znašati čebelarji nad svojimi ženami, ko so se panji sami množili in jih je bilo treba jeseni do polovice podreti, bi morali danes taki »ženski reakciji«, ki lahko povzroči zaradi svoje samogoltnosti katastrofo v čebelnjaku, brusiti jezike na najtrši električni brusilni plošči s 600 obrati. A je že tako: čebelar je pred svojo ženo še vedno klonil, ali pa se je skušal potajiti, da bi se izognil nevihti. Tako se je zgodilo tudi v temle primeru.

Znani čebelar si je z ženo pet let po prvi svetovni vojni tako rekoč od ust pritraval denar in s precejšnjim posojilom nakupil 80 plemenjakov v AŽ-panjih. Ženo je prepričal, da je konec vlaganja denarja v čebele in da bodo kmalu nastopile bogate letine, ki bodo glavnicu naglo amortizirale. Toda predvidene bogate letine žal ni bilo. Čebele so vse leto zgolj životarile in do jeseni s težavo zbrale komaj pičlo polovico zimske zaloge. To zadnje je čebelar ženi zamolčal, ker je že to, da ni bilo nobenega pridelka, težko prebolela. V Ljubljani si je pri dobrih prijateljih preskrbel posojilo za 6 mesecev in naročil 400 kg sladkorja. Vse je tako uredil, da ne bi žena o tem ničesar zvedela. Sladkor naj bi na skrivaj prepeljali v nekaj kilometrov oddaljen čebelnjak. Imel pa je smolo, da je bil ob dospelju sladkorja službeno odsoten. Nekoliko vinjen prevoznikov hlapec, ki se je hotel čim hitreje znebiti tovara in priti do obetajoče se napitnine, se je s klobukom postrani takole javil čebelarjevi ženi: »Gospodar je imel tale tovarni list na polici. Ko sem ga našel, sem šel kar sam na postajo, da dvignem sladkor za čebele. Kam naj ga znosim?«

Čebelarjeva žena je hitela zatrjevati, da je pomota, ker sladkorja niso naročili in ga sploh ne potrebujejo. Toda proti tovarnemu listu, ki ga je poslala tedanja društvena čebelarna v Ljubljani, ni bilo ugovora. Takrat je izdatek 2400 din predstavljal vrednost dveh krav.

Kaj je temu sledilo, si lahko mislimo. Nikomur ne bi privoščil biti tisti teden niti eno samo minuto v koži tega čebelarja.

Prihodnje leto pa se je obrnilo na bolje. Čebelice so v dobri paši kar večkratno povrnilo posojene jurje za sladkor. Žena je bila zadovoljna nad uravnovešenimi financami, čebelar pa tudi, saj je še pred točenjem iztihotapil iz panjev okrog 200 popolnoma zadelanih satov za železno rezervo, kar je bilo vneseno le v njegovo »strogo tajno, dvojno knjigovodstvo«. Da bo zagotovljen mir v hiši in da bodo čebele preskrbljene, bi bilo prav, če bi ga v taki stiski tudi mi posnemali.

VTISI ČEBELARJA S POTOVANJA PO FRANCII

ING. JOZE RIHAR

Trimesečno bivanje v letošnjem februarju, marcu in aprilu v Franciji mi je omogočil Kmetijski inštitut Slovenije s štipendijo, ki mi jo je bila dala vlada francoske republike. V tem času sem se seznanil z raziskovanji in čebelarstvo tehnologijo na »Postaji za čebelarstvo raziskovanja« v Parizu in na »Poskusni postaji za čebelarstvo« v Montfavetu pri Avignonu.

Zaradi izredne naklonjenosti ravnatelja prof. Chauvina in osebja obeh ustanov sem si ogledal tudi inštitute za živilstvo, poljedelstvo, varstvo rastlin, genetiko in elektroniko v variacijski statistiki v Versaillesu. Obiskal sem več zasebnih čebelarstev v srednji in južni Franciji, čebelarstvo kooperativo v francoski Juri in se dodobra seznanil z ureditvijo inštitutskega čebelarstva in instalacijami postaje v Montfavetu. Dobil sem vpogled v pašne razmere, se seznanil z njihovim panjem, spoznal dodobra čebelarje-profesionalce, tehniko čebelarjenja in oblike specializirane čebelje proizvodnje ter si ogledal načrte glede nadaljnjega razvoja čebelarstva.

Omenim naj še, da je južna Francija, s katero sem se najbolj seznanil, napravila name globok vtis tudi zaradi ostalega kmetijstva. Mislim na specializirano proizvodnjo sadja, vina, riža in zelenjave. Proizvodnja, odkup, shranjevanje in vnovčevanje je na najvišji tehnični ravni. Ta dela opravljajo pretežno vinogradniške, rižarske, breskvarske, oljarske, zelenjadarske kooperative, ponekod pa specializirane postaje. Tako n. pr. zadruga St. Remy, Chateaurnaud, Cabannes sadje kondicionirajo, dehidrirajo z infrardečimi žarki, konservirajo v hladilnicah, ga embalirajo v klimatskih prostorih ter ga v hladilnih kamionih odpremljajo naravnost na trg.

Pridelke oddajajo večinoma zjutraj zadrugi, ki jih embalira in še isti dan odpošlje na trg s svojimi vozili.

Bežno sem si ogledal tudi področje Bas du Rhon in Languedoc, kjer je v teku obsežna melioracija sušnih področij. Občudovanje vzbujajo črpalne naprave v Pichegue, ki dovajajo vodo iz Rhône. Doslej je melioriranih 30.000 ha. Vodo bodo razpeljavali po 400 km dolgih kanalih. Namakali bodo vsega 222.000 ha na področju, kjer je 276 vasi in živi 600.000 ljudi.

Morda so ravno gosta mreža že obstoječih namakalnih jarkov in vetrobrani med parcelami najznačilnejši za to pokrajino. Namakanje je nujno potrebno, saj ima Provansa letno povprečno le 600 mm padavin in še te pretežno spomladi. Povrh tega piha tu silovit severni veter mistral, ki doseže na uro tudi nad 120 km in močno izsušuje zemljo. Zaradi nadvse intenzivne proizvodnje zalaga južna Francija s češnjami, breskvami, kapusnicami, paradizniki, zgodnjim krompirjem, rižem in namiznim grozdem ne le 7 milijonski želodec Pariza in druga severna potrošna središča, temveč tudi sosednje severne države. Kdo bi verjel, da so leta 1956 prekinili v Aixen — Provence s tradicionalnim karnevalom, enakim onemu v Nici, zaradi silne pozebe, ki je uničila nasade oljk, trto in drugo rastlinstvo. Šele ko so si kulture kolikor toliko opomogle, so ga letos obnovili.

To pripovedujem le zato, ker me je njihovo obravnavanje kmetijskih problemov in tako visoka raven specialne proizvodnje vedno na novo močno presenečala. Zdi se mi, da so našim stremljenjem za uvajanje takšne proizvodnje ta področja žal vse premalo znana. Sam sem se podrobneje mogel seznaniti le z delom njihovih znanstvenih in tehnoloških dosežkov v čebelarstvu.

Na bogato opremljeni čebelarski raziskovalni postaji v Parizu se ukvarjajo predvsem s temeljnimi vprašanji iz biologije čebel in opraševanja.

Cebelarna z garažo pri poklicnem čebelarju J. Baudinu v kraju La Paradou. Spredaj stoji inštitutski poltovorni Citroen 2 CW, kakršne je začela izdelovati tovarna »Tomos« v Kopru. Enako vozilo ima tudi imenovani čebelar

Posamezni raziskovalci imajo dobro opremljene laboratorije, potrebno število naseljenih panjev in druge poskusne živali, kakor tudi potrebne pomožne prostore. Ravnatelj prof. *R. Chauvin* aktivno usmerja delo vseh sodelavcev. V zadnji dobi so vzbudili pozornost zlasti njegovi temeljiti poskusi o vplivu cvetnega prahu in matičnega mlečka, ki jih je opravil na tisočih belih miši. *J. Painova* raziskuje faktorje, ki vplivajo pospeševalno in zaviralno na razvoj jajčnikov pri čebelah. Pojav trotov in rojenja je v luči njenega nauka o ektohormonu odnosno matični substanci podan v novi luči. *J. Louveaux* je napravil tisoče analiz cvetnega prahu, medu in matičnega mlečka ter izpopolnil tehniko pridelovanja cvetnega prahu. Osmukače za pridobivanje peloda po njihovem vzorcu smo uvedli letos tudi pri nas. *J. Louis* se ukvarja z vprašanji čebeljih pasem in selekcije. *C. Goillot* pro-

učuje fizikalne lastnosti različnih čebeljih proizvodov in njihovo konserviranje. Med zadnjimi izumi naj omenim napravo za brezžično javljanje teže tehtanega panja z oddaljenega pasišča. *J. Lecomte* opazuje razne vrste čmrljev, ki so najprikladnejši za opraeševanje lucerne. Z radioaktivnimi izotopi je lani ugotavljal smer in vplive na izletavanje čebel. *M. Vuillaume* je poglobil znanje o vzreji matic in našel nove činitelje, ki vplivajo na sprejem umetnih matičnikov. V okviru inštituta sta kot zunanja sodelavca izdelala svoji doktorski dizertaciji tudi znanstvenika *R. Darchen* in *Labeyrie*. Vodilno in tehnično osebje ima tedensko enkrat delovni sestanek. Ob tej priliki obravnava določeni strokovnjak snov iz svojega delovnega področja, drugi pa dajejo k njegovim izvajanjem svoje pripombe. Tako je vsak seznanjen z delom vseh ostalih, do izraza pa pride tudi načelo »več glav, več misli«. Trikrat so me povabili na take sestanke. V diskusijo sem aktivno posegel, ko so obravnavali vprašanja, ki smo jih v Kmetijskem inštitutu Slovenije obravnavali v preteklih letih. Dobrodošla in nova so jim bila zlasti pojasnila o razširjenosti, kvalitetah in uporabljeni metodiki pri raziskavanjih krilnih indeksov in dolžine rilčka pri kranjski čebeli. Povabljen sem bil, da naša raziskavanja objavim v njihovi znanstveni reviji »Annales de l'Abeille«. Sedaj je v tisku razprava o določanju barve pri čebelah v Jugoslaviji.

Med mojim bivanjem v južni Franciji so enolično življenje v Čebelarški poskusni postaji v Montfaveltu oživelile tile dogodki: potovanje generala de Gaullea po Languedocu, obisk predsednika SZ Nikita Hruščeva (v francoskem pravopisu »M. Khrouhtchev« ali skrajšano »M. K.«), eksplozija prve francoske atomske bombe v Regani, zlasti pa gibanje kmetijcev. Ves čas me je zanimalo, kaj je privedlo francoske čebelarje do industrijskega načina obratovanja in kateri problemi jim gredo najbolj na jetra. Naj sledi nekaj ugotovitev v zvezi s tem!

Po drugi svetovni vojni — in že med njo — je zaradi pomanjkanja sladkorja nastala konjunktura za čebelarstvo, saj je med leti 1940 in 1949 imel med izredno visoko ceno. V tem času so čebelarji veliko investirali in modernizirali čebelnjake. Panji so se v tem razdobju koncentrirali v rokah profesionalcev. Število čebelarjev se je zmanjšalo, množina panjev pri posameznikih pa povečala. Podobne tendence so se v zadnjem desetletju kazale tudi v ZDA, Kanadi in na Danskem. 300 francoskih čebelarjev ima 250 do 2500 panjev, drugih 300 jih ima po 100—250 panjev. Bil sem navzoč, ko si je 15 čebelarjev iz departementa Bas du Rhone ogledalo Čebelarško poskusno postajo Montfavel. Na moje vprašanje mi je vodja ekskurzije povedal, da ima teh 15 obiskovalcev skupno okrog 3000 panjev. V aprilu letos je bilo ustanovljeno »Združenje za obrambo medu s področja Visoke provenence«. Ob tej priliki se je pripeljalo v Montfavel okrog 100 čebelarjev v 70 avtomobilih. Teh 100 čebelarjev je imelo kakih 25.000 panjev. Kakšne oblike dobiva profesionalizem v čebelarstvu naj ilustrira določilo statuta »Združenja proizvajalcev medu Francije« iz leta 1957, ki pravi, da smejo biti člani strokovnega združenja le tisti, ki imajo nad 100 panjev in jim čebele dajejo ves ali največji del dohodka. V upravni odbor Združenja smejo biti izvoljeni le tisti, ki imajo najmanj 300 panjev. Seveda pa proces profesionalizma ni zajel samo čebelarstva, temveč je splošni pojav v fran-

coskem kmetijstvu. Odstotek prebivalstva, ki se aktivno ukvarja s kmetijstvom, zadnje stoletje stalno pada. Leta 1866 se je ukvarjalo s kmetijstvom 48 %, leta 1914 41 %, leta 1958 pa le še 30 % ljudi. V naslednjih 20 letih se je število prebivalcev, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, znižalo na 24 % prebivalcev. Podobno se je nižal delež dohodka iz kmetijstva, ki je obsegal leta 1881 58 %, leta 1958 pa le še 35 % skupnega narodnega dohodka. Današnje gibanje med francoskimi kmetovalci, ki je zavzelo večasih grozeče oblike (mrtvi v Amiensu, 30.000 zborovalcev v Avignonu ipd.), resno pre-

Stojišče poskusne postaje v Montfaveltu z Dadantovimi panji
v pogorju Alpilles na rožmarinu

tresajo tudi komercialisti in industrialci, ki se bojijo za plasman svojih proizvodov.

Poklicno združevanje je zajelo tudi druge kmetijske panoge. Ustanovili so kooperative, odkupne postaje in strokovna združenja (sindikati). Danes imajo hiperprodukcijo pri vseh kmetijskih pridelkih vključno pri rižu, ki ga je pred desetletjem Francija še vsega uvažala pretežno iz Indokine.

Francosko gospodarstvo zanimajo nova vprašanja, ki so v zvezi s formiranjem »Skupnega trga« (tako imenovana Šestorica). Francoski čebelarji so se znašli v neugodnem položaju. Do leta 1960 je bil domači med zaščiten s 30 odstotno, v Nemčiji s 36 odstotno carino. Za vsako leto je posebna komisija pri Ministrstvu za kmetijstvo določila, koliko medu je to leto mogoče uvoziti. Letno so uvozili povprečno 1500—2500 ton. Tuji uvoženi med so

doslej prodajali na drobno po ceni 245 frankov za kg, domači med po ceni 400—600 frankov. Izvažali so predvsem sivkin med, cvetni prah in matični mleček. Kaj se je dogodilo? V letu 1960 med ni bil več kontingentiran. Zaradi svetovne hiperprodukcije se je pritisk tujega medu na dežele Skupnega trga povečal. Uvozniki so sprostitev takoj izkoristili. Na trgu se je v neomejenih količinah pojavil med po 200 frankov. Posledica tega je bil zastoj prodaje domačega medu in znižanje cen. Omembe vredno je, da se Francozi živo zanimajo tudi za izvoz temnega gozdnega medu iz Vogezov in Jure v Nem-

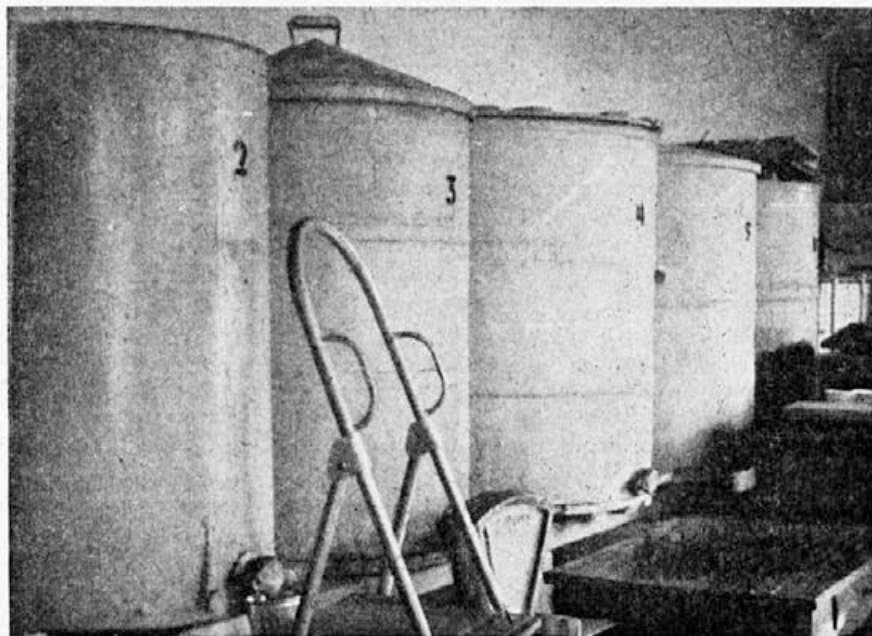

V Provansi je sivka (*Lavandesla spica* in križanka *Lavandula staechas* × *Lavandula spica*) najpomembnejša paša. Tudi pri nas v Jugoslaviji, zlasti na Hvaru goje sivko na večjih površinah, da pridobivajo iz nje dišeče olje

čijo. S tem v zvezi sem slišal, da prodajamo mi (Jugoslavija) na nemškem trgu gozdni med najceneje.

Kaj si lahko obetamo glede prodaje našega medu na tržiščih Šestorice, kamor ga je doslej največ odtekalo? V okviru XVII. mednarodnega čebelarškega kongresa leta 1958 in ponovno v decembru 1959 so se sestali v Rimu zastopniki 6 dežel »Skupnega trga«. Sklenili so med drugim, da zahtevajo od mednarodne organizacije Skupnega trga, da vseh 6 dežel trga uvede takso na uvoženi med. Takse naj bodo tolikšne, da bodo vsi uvoženi medovi na ravni cene francoskega medu iz leta 1959. Akcija je dobro organizirana in kaže — če bo uspela — da bo uvoz medu v letu 1961 v dežele »Skupnega trga« — kjer je Nemčija naš največji odjemalec — otežkočen, če ne onemogočen.

S tem v zvezi je tudi vprašanje izvoza matic kranjske pasme. Reči moramo, da je v francoski čebelarški literaturi kranjica označena predvsem kot rojiva pasma, ki je za sodobne veleobrate manj primerna. Vendar se praktiki zanjo vseeno zanimajo. Sedaj jo bodo vključili tudi v selekcijo na obratu Poskusne postaje v Montfavetu. Francozi so uvažali v prvi vrsti italijanske matice, manj kavkaške in kranjske. Domača vzreja matic na veliko doslej ni bila razvita. Ko bodo v nekaj letih omejitve uvoza v okviru »Skupnega trga« odpadle, je pričakovati, da se bo uvoz matic v Nemčijo —

Maturatorji — posode za zorenje medu v čebelarni J. Baudina, ki so jih v zadnjem času uvedli v vseh večjih čebelarških obratih. Ko sem v februarju leta 1960 obiskal tega čebelarja je imel polne roke dela s točenjem medu

kamor jih od leta 1925 dalje zaradi bolezni ni bilo mogoče uvažati — lahko silno povečal.

V zahodnem strokovnem časopisju je bilo v zadnjem letu več sugestij, da naj bi v Italiji začeli vzrejati kranjske matice. To pasmo namreč gojijo in želijo v Nemčiji. Če upoštevamo, da imajo Italijani, ki vzredijo letno okrog 25.000 matic za prodajo, na tem področju bogate izkušnje, si lahko predstavljamo, v kakšen položaj utegnemo priti mi, domovina kranjske čebele.

Ko sem se mudil v Franciji, sem dobil vpogled v šest velikih obratov. Na tem mestu se bom zadržal nekoliko dalje pri svojevrstni kooperativi čebelarjev v francoski Juri, ki je prva te vrste v Franciji. Uradno nosi naziv »Compagnie de Miels«. — Ustanovljena je bila pred 31 leti. Eden

izmed njenih ustanoviteljev živi še sedaj in je predsednik zadruga. Najagilnejša člana sta g. Leclercq in J. Borneck. Sedaj imajo 1800 panjev, ki jih nameravajo pomnožiti v letu 1961 na 2000. Panji so razvrščeni na 50 stojiščih, ki so medsebojno oddaljeni največ 100 km, od središča t. j. sedeža zadruga pa največ 30—40 km. Stojišča so razporejena v obliki osmice, in sicer zato, ker so v središču obrata primerna stojišča zasedli drugi. Poleg tega imajo še čebelarstvo na jugu Francije, približno 450 km daleč, v Merindolu na robu reke Durance. Tu so si pred 28 leti najprej najeli neko hišo, pred nekaj leti jo pa kupili. Čebelnjake na jugu so imeli prvotno samo zaradi vzreje matic za svoje potrebe. Pred šestimi leti so pa poleg tega začeli tu pridelovati matični mleček. Z vzrejo začno v prvi polovici marca. V marcu začno z vzrejo matic na splošno tudi drugi čebelarji v Provansi.

Družine so letos 12. marca zalegle povprečno 4—4,5 satov. Prav ta čas so letos pri nas v Sloveniji — kot so mi poročali — družine imele zalego povprečno na 3 satih. Postajo za vzrejo matic v Merindolu sem si ogledal konec marca, ko je bila vzreja v polnem teku. Vsako leto pošljejo odtod na sever prvi teden maja po 100—150 štirisatnih prašilčkov. Pašne in podobne razmere za razvoj prašilčkov v marcu in aprilu so ugodne, medu pa pridelajo na rožmarinu kaj več le vsakih 10 let enkrat. Prašilniki imajo enako mero satnika kot Dadantovi panji, ki jih uporabljajo v tem obratu. Čebelarji v Dadantovih panjih z 12 satniki v plodišču in 10 satniki v enako velikem medišču. Njihov Dadantov panj je zelo preprost in zato seveda precej drugačen od tistega, ki je bil leta 1955 izdelan po načrtih Jevtiča pri nas. Drugi čebelarji imajo tudi Langstrothove panje, kakršne uvajajo od leta 1957 dalje pri nas družbena čebelarstva.

Sedež zadruga in stojišča panjev v Juri sem si ogledal konec aprila. Zlasti me je zanimala notranja organizacija odnosno razporeditev del pri oskrbovanju panjev. Povedali so mi, da pride na enega čebelarja po 350 panjev. Če pa računamo, da delata doma stalno dva starejša delavca, ki pripravljata vse potrebno za teren, pride na enega operativnega ali recimo terenskega čebelarja po 500—600 panjev. Čebelnjake oskrbujejo vsi terenski čebelarji, kakor pač pride na koga vrsta. K čebelnjaku — stojišču se peljejo po navadi po trije čebelarji. Kadar nastavljajo na plodišča naklade, gre na stojišča le po en čebelar, da je v kamionetu več prostora za naklade. Pri posameznem panju dela le eden, ki si sproti zapisuje najvažnejše na panjski list. Ta je stalno v panju in pritrjen na vmesni pokrov z risalnim žebličkom. Drugi in tretji čebelar pričneta s pregledovanjem na drugem koncu stojišča. Ko so vsi panji stojišča pregledani, se vsi trije čebelarji odpeljejo k nadaljnjemu stojišču. V tem obratu smo obiskali 8 stojišč.

Za naše pojme je nenavadno, da so vsa stojišča na samem. Med trimesečnim bivanjem v Franciji sem obiskal pri raznih obratih nad 20 stojišč. Le poskusne panje na vrtu Bures — sur Yvette (v Parizu), v Montfavetu in eno stojišče čebelarjev v kraju Paradou sem videl poleg bivališč njihovih oskrbnikov. Normalno so bila vsa stojišča daleč v stran od vasi: v Alpical (Alpilles), na rožmarinu v gorovju in v iglastih gozdovih Jure ter na ravnih njivskih kompleksih, posajenih s sivko. Zanimivo je, da nisem nikjer videl nobenega čuvaja ali barake. Mi postavljamo nasprotno čebelnjake poleg hiš in jih povrhu tega še dobro zaklepamo. Vedeti moramo, da stojijo njihovi

panji posamič in je kraja lažja kot pri panjih v skladovnicah. Tudi na Bavarskem sem leta 1958 videl stojišča panjev v samotnih gozdovih. Ali so Francozi in Bavarci bolj pošteni od naših ljudi? Dvomim, pač pa se je pri nas zaradi paviljonskega sistema ustvarilo mnenje, da morajo biti panji tik hiše in pod ključem. Res pa je, da je pri nas razmeroma dosti več ljudi, ki se ukvarjajo ali želijo ukvarjati s čebelami. Ali so pri nas lastninski odnosi preveč razrahljani? Ali so morda sankcije proti tatovom panjev preblage? (Ne mislim na drakonske kazni, kot so jih imeli n. pr. v srednjem veku na Poljskem, ko so črevesje tatu čebel privezali na kol. Nesrečnež je moral tekati okrog kola vse dotlej, dokler se mu ni vse črevesje ovilo okrog kola.) Ko govorimo, da so v naših krajih še velike možnosti za širjenje čebelarstva, je samo po sebi umevno, da velja to le za razmere, v kakršnih gojijo čebele drugod po svetu. Dejstvo pa je, da je pri nas v vaseh in okoli hiš razmeroma malo dobrih stojišč.

Letno pregledajo panje povprečno petkrat. Enkrat v marcu, enkrat v aprilu, dvakrat v maju in jeseni, ko družine zazimujejo. Dodatno pregledujejo panje takrat, ko je paša. Tedaj jih pregledujejo tedensko enkrat, ugotavljajo razvoj družin in navezujejo naklade. Iz plodišč nikoli ne odvezemajo medu.

Člani zadruge so plačani po delu od ure. Med letom dobivajo akontacijo, popolno plačo pa na koncu leta. Kadar so doma, prično z delom ob 8. zjutraj; tedensko so zaposleni kakih 40 ur. Imajo rezervni fond, ki je tolikšen, da iz njega lahko krijejo stroške enega katastrofalnega leta. V dobrih letih investirajo, v slabših krijejo le tekoče izdatke. Povedali so mi, da se je kooperativa obdržala in opomogla zaradi: odlične hojeve letine 1953/54, visokih cen medu po drugi svetovni vojni, prodaje matičnega mlečka in rekordne hojeve letine 1959.

Ravno te dni sem prejel pismo, v katerem mi sporočajo, da je bilo leto 1960 prav slabo in da so pridelali skupno le 10 ton medu. V takih letih, kot je bilo letošnje, krmijo s sladkorno raztopino in pogačami (kandijem). Izdelali so si poseben stroj za mešanje sladkorja in vode na električen pogon: v dveh urah napravijo 1500 litrov sladkorne raztopine. Naprava za mešanje je podobna mešalcu, ki ga rabijo v pekarnah, ko mesijo testo.

Povprečno pridelajo letno po 18—19 kg medu na panj. V nekaterih letih (1953, 1959) so nabrali panji 50—40 kg medu. Dve osebi iztočita dnevno 2200 kg medu. V ekstraktor na električni pogon vstavljata cele polovične naklade. Ekstraktorju je priključena banja za pokrovec. Iz točila vodi črpalka preko zida v maturatorje — zorilce medu. Takih sodov za 2000 kg medu imajo 12 in 4 manjše, v katere gre po 500 kg medu. Iz sodov napeljejo po potrebi cevi v stroj, ki polni kilogramske lončke. Večino medu prodajo sami naravnost potrošnikom. Na drobno ga prodajajo kg po 440—500 frankov. Proti odškodnini nudi kooperativa posodo za med tudi drugim čebelarjem.

Čebelarški obrat ima svojo mizarско in mehanično delavnico. Med ostalimi napravami, ki so mi jih pokazali, naj omenim še ekstraktor za točenje pokrovec, kabino za utekočinjenje medu v lončkih in naprave za kuhanje voščin.

Značilno za ta veliki obrat je, da panjev ne prevaža, temveč računa le na krajevno gozdno in travniško pašo. V dolino prepeljejo preko zime panje samo z 12 stojišč, ki so izpostavljeni vetrovom. Drugi panji ostanejo tudi čez zimo na istih mestih, večinoma 700—800 m nad morjem. (Pri nas se mnogi oskrbniki višinskih gozdnih opazovalnic bojijo, da bodo družine na isti nadmorski višini pozimi propadle, čeprav so panji nameščeni v čebelnjakih in poleg tega še zapaženi.) S teh vetrovnih stojišč odpeljejo panje v dolino septembra, znova pa jih postavijo na gozdna pasišča okrog 10. junija. Tedaj odcvete v dolini regrat in se vegetacija premakne na višino 700 in več metrov. Prevažajo tudi šibke družine, prašilčke in narejence, ki jih imajo doma, dokler si ne opomorejo.

SPOMLADANSKO RESJE JE ODCVETELO BREZ ČEBEL

JANEZ GOSPOSVETSKI

Dne 2. aprila 1960 je bil lep sončen dan. Ta dan sem bil službeno v Kolovratu, ki je čebelarjem znan po velikih površinah spomladanskega resja. Zanimalo me je, če je kaj čebel na tej rastlini. Stopil sem v zaselje Plavišnik, kjer je največ resja. Bil je zares čudovit pogled na višnjevordeče bregove. Ker je bilo spomladi dosti vlage, se je resje bujno razrastlo in cvetelo tako kot že nekaj let ne poprej. Vsaj tako so mi pripovedovali domačini. Čudovita lepota čarobnega cvetja me je naravnost omamljala. »Oh,« sem si mislil, »če bi bile tu moje čebelice, to bi bila bera.« Stopil sem bliže, a glej: čebel ni bilo na resju. Ali je to mogoče? Saj je tu okrog precej čebelarjev. Obiskal sem najbližjega. Mahnil sem jo kar v vas Borje, ki je oddaljena od Plavišnika kakih 400 m. Tam sem zvedel, da so vsem čebele pomrle. Zimo so še nekako prestale, toda spomladi so popadale in pustile celo nekaj hrane. Le tu pa tam je ostala kakšna družina, a še ta je bila tako oslABLJENA, da je bilo ob žrelu videti le posamezne čebele. Klavrno so lazile po bradi, krepelile s krili in padale na tla. Očitni znaki kužne bolezni! Sedaj mi je bilo jasno, zakaj ni bilo na resju čebel. Zanimalo me je, kako daleč je segla bolezen. Šel sem v niže ležečo vas Medijo, kjer je pred leti čebelarsko podjetje »Rog« postavilo 35 amerikancev. V razgovoru z lastnikom zemljišča, na katerem so panji stali, sem zvedel, da je od vseh pripeljanih panjev ostalo le 8, ki pa so tako slabotni, da jih bodo odpeljali (to so kasneje tudi storili). Zakaj so družine propadle, ni vedel povedati. Priponil je, da so bili poleti panji zelo živalni in da so šele na pomlad prenehale čebele iz njih izletavati.

Obiskal sem nato še precej čebelarjev. Povsod je bila enaka slika. Prav v vseh čebelnjakih je kruto gospodarila nosema. Toda le malokdo je to vedel. Večinoma so menili, da so jim čebele poginile zaradi vlažne zime. Bilo je zares hudo, saj so nekateri čebelarji zgubili prav vse.

V nadaljnjem razgovoru z njimi sem se prepričal, da zelo malo vedo o nosestavosti, ki je bila glavni vzrok tolikšne katastrofe. Celo stari naobra-

ženi čebelarji so šele sedaj priznali in spoznali, kako nevarna je ta bolezen. Začeli so se zavedati, da bo treba proti njej nastopiti z vsemi sredstvi, če bodo hoteli še čebelariti.

Da je katastrofa zajela tako širok obseg, pripisujem dejstvu, da naši čebelarji, zlasti pa začetniki vse preveč radi kupujejo stare panje, satovje in čebele neznanega porekla. Zame je opuščeno čebelarstvo vedno sumljivo. Zmeraj je možno, da ga je uničila kakršnakoli bolezen. V opuščenih čebelnjakih so navadno panji poceni, kupci pa menda nikoli ne upoštevajo, kaj tvegajo s takim nakupom. Pred 30—40 leti, ko smo polagoma prehajali k čebelarjenju po Znidaršičevem sistemu, so bili panji v naših čebelnjakih večinoma novi. Novo je bilo tudi satje. Sedaj je to marsikje že zelo staro in redki so čebelarji, ki bi tu in tam panje razkužili ali jih celo zamenjali z novimi. Toda na nove panje more misliti v sedanjih razmerah le malo-kateri čebelar. Deloma so temu krive slabe letine, ki si slede kar zapored druga za drugo, deloma pa tudi njih visoka cena. Saj stane danes v trgovini prazen panj 8500 din, a to niso mačje solze. Vselej, kadar kupi pri meni kakšen začetnik roj, ga vprašam, kje je dobil panj. Navadno pove, da je kupil starega od tega ali onega čebelarja, ta pa ga je morda že pred desetimi leti kupil od drugega čebelarja, oni spet, ne vem kje itd. Panj, ki je bil že zdavnaj zrel za ogenj, prehaja vedno znova iz rok v roke. To so dejstva, ki neugodno vplivajo na razvoj čebelarstva, ker pospešujejo širjenje nalezljivih čebeljih bolezní. Morda bi bilo prav, z zakonom prisiliti čebelarja, ki so mu čebele pomrle, da panje odstrani iz čebelnjaka ali vsaj poskrbi, da jih sosedne čebele ne bodo obletavale. V nekaterih evropskih državah so že uvedli takšne veterinarske ukrepe, ki onemogočajo širjenje kužnih bolezní od čebelnjaka do čebelnjaka. Da bi bili taki ukrepi umestni, naj vam pokažem z naslednjim primerom.

Pred leti sem si postavil v hribih zložljiv čebelnjak za 10 AŽ-panjev. Sedaj imam v njem pet družin. S pašnimi razmerami sem kar zadovoljen, le časa precej zgubim z njih opravljanjem, ker je do čebelnjaka cela ura hoda v hrib. Čebelaril sem nekaj let sam, še pred mano pa so tamkaj čebelarili trije drugi čebelarji, a so čebelarjenje opustili, ker so jim čebele velikokrat poginile. Toda, ko so videli, da meni čebele uspevajo in da včasih le dobim od njih kakšno kilo medu, sta se spomladi 1959 dva izmed njih odločila, da bosta začela znova čebelariti. Oba sta mislila, da bosta točila in prodajala med že samo zaradi tega, ker bosta imela čebele. Bila sta to čebelarja O. in B. (Imenujem ju po začetnih črkah priimkov). Kupila sta vsak po en AŽ-panj od čebelarja, ki ima monopol na spomladanske izgube v čebelnjaku. Nekoč sem videl spomladi pri tem čebelarju panje, ki so bili strašno ponesnaženi. Opozoril sem ga, naj panje z vodo očisti, a tega ni storil, čeprav mi je obljubil, da bo. Seveda sta imenovana čebelarja izbrala v njegovem čebelnjaku najboljše družine. Tako smo bili od tedaj naprej tamkaj trije čebelarji v razdalji 30 metrov drug od drugega. Čebelarili smo v najlepšem soglasju. Tudi točili smo vsi trije, jaz kakopak samo iz medišča, ona dva pa menda več iz plodišča kot iz medišča. V začetku avgusta mi je čebelar O. zaupal, da je njegov panj prazen, da so mu čebele kar nekam prešle. Temu se nisem čudil, saj se mi je že prej zdelo, da je preveč rabil točilo. Ko pa je čebelar B. točil še enkrat v novembru, sem ga vprašal, kaj

je vendar točil. Povedal mi je, da so mu čebele silile iz panja, padale pred njim na tla in tam mrtve obležale. Da bi to odmiranje preprečil, je postavil panj v klet. Preselitev pa ni nič pomagala. Čebele so poginile z matico vred. Sedaj da je iztočil sate iz plodišča, v katerih je bila zimska zaloga. Tak je bil ponovni konec njunega čebelarjenja.

Ker sem domneval, da so bile čebele v obeh panjih nosešave, me je pričelo skrbeti, če niso morda tudi moje okužene, saj sem bil na sredi med čebelnjakoma obeh sosedov. Naneslo pa je tako, da sem bil oktobra, februarja in marca službeno odsoten in zato svojih čebel sploh nisem mogel pregledati. Ko sem se konec marca 1960 vrnil, je bila moja prva pot k čebelam v hrib. Čebele v čebelnjaku poleg hiše so prezimile brez vsakih znakov nosešavosti. Skrbelo pa me je, kako je z onimi petimi družinami na hribu. Ko sem prišel tja, sem videl, da kar dobro izletavajo. Toda soseda sta mi hitela pripovedovati, kako so moje čebele ropale po njunih praznih panjih. To, da sta določila z moko, s katero sta jih posula in videla, kako se bele vračajo v moje panje. To me je zelo razburilo, saj je bilo očitno, da je okužba neizogibna. Ko sem panje temeljito pregledal, sem ugotovil, da je zelo oslabil panj št. 3. Prejšnje leto je bil izmed vseh najbolj živalen in meden. Sedaj je imel na treh satih za dlan veliko ploskev strnjene zalege, po njej pa je gomazelo nekaj sto čebel z matico. Drugi panji so bili boljši in so še kar dosegli razvoj panjev doma. Slabiča v panju št. 5 sem nameraval uničiti, a sem se premislil, ker me je zanimal njegov nadaljnji razvoj. Ob prvem pregledu je imel neverjetno veliko medu. Da bi lažje zasledoval njegov razvoj, sem prinesel zdoma družinico iz prezimljenega štirisarja in jo namestil v praznem panju poleg oslabiljenega panja št. 3. Konec maja se je štirisar tako razvil, da je bil goden za nastavljanje satov v medišču. V juniju sem iz tega panja dobil 11 kg medu, prav toliko pa sem ga pustil za brezpašne dneve. Panj št. 3 se je šele konec julija toliko razvil, da sem mu lahko v medišču nastavil satje. Ker v avgustu ni bilo paše, sem ga moral krmiti. Postal je izredno živalen. Sicer trdijo strokovnjaki, da nosešave matice ne zalegajo dobro, toda za ta primer to ne drži. Vseh drugih 20 panjev ni imelo toliko in tako lepo strnjene zalege kot ta. Glede donosa je bilo seveda drugače. Iz razširjenega štirisarja sem dobil 11 kg medu in zimsko zalogo, ta panj pa ni nabral ničesar, pač pa sem mu pokrmil 15 kg sladkorja. V številkah bi bilo to razmerje takole. Od štirisarja sem imel 3300 din dobička, od okuženega panja št. 3 pa 2210 din izgube.

Primer, ki ga navajam, pove dovolj prepričevalno, kako važne so zdrave čebele. Zato je dolžnost vsakega čebelarja, da odstrani iz čebelnjaka vse, kar zmanjšuje zmogljivost njegovih čebel. Žal, da tisti, ki so potrebni takih navodil, tega ne bodo brali, ker niso v naših vrstah. Zato ni nič čudnega, da so imeli ravno neorganizirani čebelarji lani največ izgub med čebeljimi družinami. Napačno pa bi bilo, če bi jih dolžili, da samo zaradi njih propadajo naša čebelarstva. Tudi prevažanje je mnogo pripomoglo k širjenju nalezljivih čebeljih bolezni. Prevažanja seveda zaradi tega ne bomo opustili, pač pa bomo še bolj budno pazili, da vsako bolezen že v kali zatremo. Zapomnimo si, da se lahko samo z zdravimi čebelami dokopljemo do večjih uspehov v čebelarstvu.

PRELEGANJE MATIC

JANEZ MAHKOVIC

Čebele obnavljajo matice z rojenjem in preleganjem. Rojenje je normalna, preleganje izjemna oblika obnavljanja matic. Vendar nekatere družine raje prelegajo kot rojijo, so pa tudi družine, ki so naravnost bolešno nagnjene k preleganju. Take imajo nepretrgoma od pomladi do jeseni po kak zaprt matičnik. Ko bi se morala mlada matica izvaliti, matičnik pregriznejo, matico že skoraj godno izvlečejo in vržejo iz panja. Potem znova pripravijo matičnik, ki ga matica takoj zaleže. Nikakor pa se ne morejo odločiti, da bi staro matico odstranile in si spodredile mlado. Raje obdrže staro matico še za naslednje leto.

Pri preleganju je važno, kdaj čebele matico odstranijo. Glede na to lahko razlikujemo več načinov preleganja.

1. Čebele odstranijo staro matico, še preden se mlada poleže. Če je vreme ugodno, se mlada matica takoj spraši in začne zalegati.

2. Kakor hitro se je mlada matica izlegala, umore čebele staro matico in jo vržejo iz panja.

3. Čebele zadržijo staro matico toliko časa, da se mlada spraši in začne zalegati; potem jo odstranijo.

4. Čebele puste obe matici nekaj časa zalegati, nato umore staro matico in jo vržejo ven, ali pa mlado odstranijo in staro obdržijo še nekaj časa. Kasneje jo znova preležejo. To se lahko ponavlja vse tja v pozno jesen. O taki družini bi lahko rekli, da je v nekakem začaranem krogu, iz katerega ne zna ali noče najti izhoda.

5. Čebele obdrže obe matici, ki zalegata skozi vse leto. Šele kasno jeseni eno odstranijo, navadno staro. Ko najde čebelar v tem poznem času na bradi panja mrtvo matico, je prepričan, da je družina brezmatična. Ko pa pogleda panj, najde v njem lepo zdravo matico, ki še vedno zalega. Tak panj je navadno nabit s čebelami v plodišču in medišču.

Včasih se mlada matica takoj po sprašitvi, ko je še kolikor toliko vitka, nekako prerine skozi matično rešetko v medišče in tam zalega, stara pa gospodari v plodišču. Tako nastaneta dve družini. Čebelar opazi to, če ne prej, pri točenju medu, ko najde v plodišču in v medišču zalego vseh stopenj. Pozno jeseni se čebele vendarle odločijo za eno matico in se okrog nje stisnejo v gručo. Druga tava osamljena po satju, izjemoma z majhno peščico čebel, ki ji je ostala zvesta. Pozimi čebele, ki so se pridružile izločeni matici, zaradi mraza otpnejo in umro z matico vred, čeravno so imele dovolj medu in bi jim ne bilo treba stradati.

6. Čebele se ne morejo zediniti, katero matico naj obdrže. V tem primeru se čebelja družina razdeli. Starejše čebele se vedno odločijo za staro matico, mlajše pa za mlado. Družina se z močnim šumenjem loči v dve skupini. Vsaka zasede v panju svoj del satja. Čebele se zbirajo okrog te ali one matice, za katero so se odločile, in si urejajo svoje gnezdo. Nekaj dni sedijo tako razdeljene in, če se tudi po tem ne morejo zediniti, katero matico naj bi obdržale, se začno sovražiti.

Zdaj pa je možno dvojce: ali mlajše čebele s svojo matico izroje in si poiščejo novo prebivališče, ali pa se nespravljivi skupini spopadeta in začneta neusmiljeno klati. Boj traja toliko časa, dokler ni ena izmed obeh matic mrtva. Klonijo navadno mladice. Zmagajo starejše čebele, ker imajo več izkušenj, ker so močnejše, odpornejše in gibčnejše.

Na tak primer sem že dvakrat naletel v svoji praksi. Naj opišem samo enega.

Bilo je nekega dne v začetku meseca maja, ko sem pri srednjemočni družini opazil, da so čebele na plodišču razdeljene v dve skupini. Manjši del je sedel na levi, drugi večji na desni strani panja. Zanimalo me je, kaj to pomeni, pa sem začel panj opazovati. Mlada matica še ni bila sprašena. Čebele so se druga proti drugi sovražno vedle. Kadar so prišle v stik, so se takoj spopadle. Kradle so si tudi med in ga nosile v svoj del panja. Bil sem radoveden, kaj bo iz tega nastalo, pa sem jih zato še dalje opazoval. Tako so sedele in se preganjale še nekaj dni. Tudi izletavale so, ko pa so se vračale, je vsaka sedla na brado ob svoji strani panja. Naposled so se spoprijele in se začele klati. V panju je bilo čedalje več mrtvic. Ko sem panj odprl, so bile čebele tako razdražene, da so se besno zakadile vame. Zaprl sem okence in se malo odmaknil. Potem sem zopet pogledal v panj in opazil, da čebele z desne strani panja množično drve v levo stran in se mešajo z onimi na levi strani panja. To je bil splošen napad starejših čebel na mlajše. Manjše število čebel na obeh straneh je stisnilo svoji matici v kepo, da bi ju tako obvarovale pred napadalkami v splošnem spopadu. Pa tudi mlajše čebele so vdirale v gnezdo starejših. Vse je tako kazalo, da je bil prvi in glavni cilj vojskujočih se čebel umoritev nasprotno matice, ker bi potem nasprotno brezmatično družino laže premagale in si jo podredile. Čebele so šumele in tekale po panju kakor pred rojenjem, se srdito napadale in klale. Mrtvic niso več vlačile skozi žrelo in tudi na pašo so prenehale izletavati. Začela se je borba na življenje in smrt. Bliskovito so se popadale, se vrtele po tleh in pikale. Večkrat sta si dve spoprijeti čebeli istočasno zasadili želi druga v drugo. Bilo je res zanimivo opazovati to veliko in tragično borbo čebeljih družin za obstanek. Dno panja je bilo na debelo posuto z mrtvicami. Srce me je bolelo, ko sem gledal, kako družina, ki je bila prej dokaj močna, čedalje bolj slabi. Toda proti temu ni bilo pomoči.

Ko je začelo razdraženo šumenje ponehavati, sem imel kaj videti. Na dnu panja in po satju je bilo vse polno utripajočih čebel, večinoma mladih. Na nekem satu na levi strani panja sem našel večjo gručo mladice, ki so z glavami navznoter tesno stiskale v svoji sredi mlado matico in jo z zadki, obrnjenimi navzven, iz katerih so sikala žela kot ježeve bodice, z zadnjimi močmi branile. Njihova žela so obtičala v telesih napadajočih čebel, a tudi napadalke so puščale svoja žela v telesih branilk. Pičene čebele so se hitro umaknile iz boja in z ukrivljenimi zadki umirale. Tako se je gruča naglo manjšala. Naposled so čebele branilke ostale brez žel in onemogle. Kepica je popustila, se zrahljala in razpadla. Prikazala se je mlada matica, ki pa jo je takoj napadla sovražna čebela. Še milostni pik in bitka je bila končana. Čebele zmagovalke so začele umirjeno šumeti in se zbirati okrog svoje matice. Le veliko število mrtvih čebel v panju in na bradi je bila nema pričča strašne tragedije, ki je panj popolnoma opustošila.

ANTON STRGAR

V mesecu novembru 1960 je člana naše čebelarke družine v Bohinjski Bistrici pretresla žalostna vest, da je nenadoma preminil Anton Strgar, doma iz Bitenj v Bohinju.

Kljub svoji visoki starosti je bil pokojni Strgar navdušen član naše družine. Ni poznal sebičnosti, vsakemu je rad pomagal. S svojimi dragocenimi nasveti je mnogo prispeval k napredku mladih čebelarjev.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarška družina
Bohinjska Bistrica

JOZE BRAUNIG

26. maja 1960, sredi cvetja in živahnega brnenja čebelice nas je v starosti 64 let za vedno zapustil vzoren čebelar in iskren tovariš Jože Braunig. Čebelaril je nad 54 let. Svoje prve čebelarke nauke je dobil še kot šolarček od svojega dedka v Rad-

vanju pod Pohorjem. Po končani šoli se je izučil za mizarja in se zaposlil v predilnici in tkalnici, pozneje pa v delavnici drž. železnice v Mariboru. Čeprav je imel tam mnogo dela, je vendar vedno še našel dovolj časa za svoje ljubljene čebelice. Sam je izdelal zanj panje in postavil lep čebelnjak, ki je lahko vzor marsikateremu čebelarju.

Ko je bil upokojen, se je popolnoma posvetil svojim ljubljankam. Te so veselo obletavale cvetje na vrtu in okoli njegove hiše, ki si jo je pred leti postavil v Novi vasi pri Mariboru.

Kot organiziran čebelar je bil pokojni Jože naravnost vzoren. Ni bilo sestanka, predavanja ali seje, da se je ne bi udeležil. V čebelarškem društvu za Maribor in okolico je bil v nadzornem odboru. Na sejah je vedno živo posegal v debato; zaupane naloge je vestno izpolnil.

Dragi Jože! S tvojo prerano smrtjo je v naši družini kakor tudi v čebelarškem društvu nastala velika vrzel. Odselil si

se v nov dom, kjer ni skrbi, ne trpljenja, kjer vlada večni mir. Vsi čebelarji, ki smo te poznali, te bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Počivaj mirno v zemlji domači pod zelenim Pohorjem!

Tone Lazar

FRANC GRIL

Kakor vsako leto, tako je tudi letošnjo jesen blagajnik naše družine Franc Gril, p. d. Makov oče, skrbno zazimil svoje čebelje družine. Toda šentiljski zvon edinec, ki sta mu prizanesli obe vojni vihri, nam je oznanil, da je umrl. Ovenel je list na drevesu naše čebelarke družine.

Kar verjeti nismo mogli, da ni med nami več moža polnega življenjske močnosti, nadvse skrbnega očeta, marljivega čebelarja, sadjarja in vinogradnika.

Pokojni Franc Gril je nenadoma umrl dne 1. XII. 1960. Smisel za čebelarjenje je nekako podedoval po svojem očetu, saj se je tudi ta ukvarjal s čebelami. Čebelaril je skraja s kranjiči. Ko pa se je pojavil Znideršičev panj, je bil med prvimi čebelarji, ki so si ga omislili. Ni mu bila predolga ali pretežka pot v sosedno faro, kjer mu je sedaj že tudi pokojni čebelar razkazoval prednosti novega panja. Ščasoma si je postavil prostoren in vzoren čebelnjak ter ga napolnil s samimi Znideršičevimi panji. Ko se je 1. 1947 ustanovila tudi v Šentilju čebelarška družina, je bil izvoljen za blagajnika in je to funkcijo obdržal do svoje smrti.

V nedeljo dne 4. XII. 1960 ga je nesteto njegovih znancev in prijateljev iz domače in sosednje fare, med njimi seveda tudi člani naše družine, spremljalo na njegovi zadnji poti. Kako je bil spoštovan in priljubljen, je pokazala velika udeležba na pogrebu. Osolzile so se nam oči, ko smo se za vedno poslavlili od njega.

Dragi France, ohranili te bomo v trajnem spominu! Naj ti bo lahka zemlja šentiljska! Počivaj v miru, dragi prijatelj!

Muhasti roj. Družina štev. 14 je dala močan roj, ki sem ga vrnil izrojencu v izpraznjeno plodišče. Po petih dneh sem hotel nadomestiti dve neizdelani satnici z lepima obnožnatima satoma, pa sem z začudenjem ugotovil, da kljub dobri paši čebele sploh nobene satnice niso pošteno prijele. Le krajna desna je bila do polovice zgrajena, na njej pa je begala dvoletna rojeva matica. O čebelji zalegi ni bilo sledu, pač pa sem našel na tej satnici več zaleženih matičnih nastavkov. Ugibal sem, kaj družina name-rava. Ali se je odločila za preleganje ali za ponovno rojenje? Ker sem ji hotel oboje preprečiti, sem ji odvzel na pol izdelano satnico z matičnimi nastavki in matico ter ji drugo jutro porinil v sredo gnezda sat s pokrito zalego in zrelim matičnikom. Družina se je hitro umirila in začela pridno graditi. Čez dva tedna je že gospodarila in zalegala v panju mlada matica.

F. P.

Nenavaden roj. Na občnem zboru čebelarke družine Dolsko pri Ljubljani dne 1. II. 1960 so čebelarji po predavanju »O spomladanskih opravilih« v razgovorih pripovedovali tudi svoje doživljaje. Eden izmed starejših muharjev nam je povedal tole:

»Ko sem prišel nekoč v zgodnji pomladi okrog poldneva domov, me je žena poslala ogrebat roj, ki me je čakal na nizki jablani. Majhnega roja nisem bil preveč vesel in ker mi ni dala žilica miru, sem hotel za vsako ceno najti med močnejšimi panji družino, ki si je to privoščila. A kaj mislite, od kod je sfrčal ta neučakanec? Iz enega od bolj šibkih panjev. Izrojil pa je tako temeljito, da ni ostala v panju niti ena čebela, ki naj bi grela zapuščeno zalego. Dejal sem: »Ako se ti ne zavedaš svojih materinskih dolžnosti do uboge zapuščene zalege, te jih bom pa jaz naučil.« Klateža sem ogrebel in ga po vseh predpisih spravil spet domov k zalegi. Ker se je obnašal mirno, sem bil prepričan, da bo skesan ostal lepo doma. Naslednjega dne pozno popoldne pa sem ugotovil, da jo je »bešterga« znova odkuril, ne da bi me počakal kje na vrtu. Izrojil je zopet do poslednje čebele. Vendar mi

je usoda naslednjega dne naklonila lep normalen roj, ki sem ga vsadil v zapuščeni dom dezerterja, da bi popravil njegov greh. Za opuščeno zalego je bila ta pomoč prepozna, kajti večinoma se je prehladila in odmrila, tako da jo je moral nov roj pomesti iz celice.«

Prav res čuden pojav. Kako naj si ga tolmačimo? Lakota ni družine pregnala, ker je pustila poleg zalege v panju več kilogramov medu. Tudi bolezen ni bila tega kriva, ker ni bilo opaziti niti na zalegi niti na čebelah kakih sumljivih znakov. Mogoče je kvečjemu to, da je družina brala na kaki rastlini strupen pelod, ki je prikrito zastrupljal čebele in zalego. Tako je našla edini izhod iz zagate v begu.

-Mar-

Roj hoče v hišo. Neke nedelje v juliju me je kmalu po 15. uri poklical sosed, da bi ogrebel roj, ki se je zatekel k njemu iz mojega čebelnjaka. Ko sem prišel tja, sem videl, da se usedajo čebele na steno okoli ene izmed odprtih za zračenje stropa in da že lezejo nekatere skozi to odprtino v hišo. Sosed mi je prinesel lestev, po kateri sem se povzpel do odprtine in jo zamašil z roko, da bi preprečil nadaljnje lazenje v hišo. Kaj kmalu pa so našle čebele drugo luknjo, oddaljeno kakih 80 cm od prve, in jo ubrale skozi njo v notranjost poslopja. Na mojo prošnjo so mi prinesli papir, s katerim sem zamašil vse odprtine v steni. Nabralo se je veliko radovednežev in vsi so hoteli vedeti, kaj bo sedaj z rojem. Čebele so letale okrog zamašenih odprtih, se usedale na steno in zopet odletavale. Čez nekaj časa pa so se premislile, odletele proti ogradju za trto in se začele zbirati na enem izmed podpor-nih stebrov. Grozd čebel na stebru je bil čedalje večji, na steni hiše pa je bilo vedno manj čebel. Ko sem videl, da roj na stebru mirno sedi, sem splezal znova na lestev in odmašil vse luknje v steni, da so se mu lahko pridružile še tiste čebele, ki so prej zlezle vanje. Kmalu potem sem roj ogrebel v zabojček in počakal do večera, da so se čebele v njem zbrale v trdno gručo, nakar sem ga odnesel domov.

Roj sem vsadil v eksportni panj na izdelano satovje. Osmi dan sem ga pregledal in ugotovil, da je matica začela zalegati. Morala je biti mladica. Ker pravijo, da je tak »ubežnik« zelo priden, sem ga jeseni prestavil v medišče AZ-panja in ga oskrbel s primerno zimsko zalogo hrane. Prezimuje na petih satih. Bomo videli, kaj bo z njim spomladi.

Mav.

Se nekaj o rojih. Pred nekaj leti sem si o mislil poleg AZ panjev tudi štiri kranjiče. Za razliko od navadnih kranjičev so imeli premečno satovje in bili so nekoliko večji. Do lanskega leta se je njih število že podvojilo. Mila zima in lepa pomlad sta ugodno vplivala na razvoj čebeljih družin, zato sem si obetal od kranjičev veliko rojev. Pozimi sem napravil deset kranjičev, tako da je bilo do začetka maja že vse pripravljeno za sprejem novih družin.

Prvi roj je bil 18. maja, nato pa skoraj vsak dan kateri. Ker sem bil v službi, me je mama vsakokrat po telefonu poklicala domov. Ogrebanje je bilo razmeroma lahko in prijetno, saj so se roji obešali po nizkem drevju v bližini čebelnjaka. 22. maja pa se je stvar nekoliko zapletla.

Mama je bila tisti dan dopoldne na vrtu blizu čebelnjaka. Nenadoma so se iz nekega kranjiča usule čebele, skoraj ob istem času pa tudi iz drugega. Oba roja sta nekaj časa krožila po zraku, toda kmalu se je eden izmed njiju začel zbirati okrog veje manjšega drevesa. Tudi drugi se je hotel uesti na isto vejo, a se je nekam obotavljal. Naposled se je usedel pol metra vstran. Ogrebanja se je lotila mama, toda delo ji ni šlo prav od rok. Ogrebla je prvi roj, vendar je bil ogrebnik pretežak in ji je padel na tla. Nekaj čebel je bilo mrtvih, preostale pa so se dvignile s tal, krožile nekaj časa okoli veje in se nazadnje združile z drugim rojem.

Ko sem prišel iz službe domov, sem našel na drevesu en sam, toda močan roj. Hitro sem ga ogrebel in odnesel v čebelnjak na hladno, da bi se umiril. Četrť ure pozneje sem ga šel spet pogledat. Ker so čebele močno šumele, sem ogrebnik odkril in pogledal vanj. Pa bi bilo boljše, da ne bi. Čebele so udrle iz njega in razburjeno lazile okoli, ne da bi katera odletela. Vedel sem, da nekaj ni v redu. Šel sem pogledat k drevesu, na katerem je prej sedel roj. Na tleh

med mrtvimi čebelami sem opazil gručo živih. Razbrskal sem jo in glej: sredi med njimi je bila matica. Zaprl sem jo v maticnico in jo odnesel naravnost v ogrebnik. Ni minilo 5 minut in že je razburjeni šum v ogrebniku potihnil.

Zvečer sem čebele stresel v pripravljeno panj, izpustil matico iz zapora in ga zaprl. Družina se je kasneje lepo razvijala in tisto leto vnovič rojila. Toda še danes si nisem čisto na jasnem, kje je ostala matica drugega roja.

J. S.

Trpežnost medu. Na Angleškem so podrli drevo in ga prežagali. V sredini so našli veliko množino satovja, napoljnega z medom. Med je bil popolnoma obdan z lesom. Okrog njega ni bilo nič manj kakor 50 lesnih obročkov. Med je bil torej 50 let v sredini debla in je ostal docela nepokvarjen.

Mazilo. Vzemi dva dela zadelavine in en del voska! Vse to raztopi v štirih delih firneža. Če v mazilo, ki ga tako napravimo, potopimo lesene škatlice za 10—15 minut in potem mrzle zbrišemo z volneno krpo, dobijo škatlice trajen in lep sijaj. Če namažemo s tem mazilom lesene posode, ne puščajo.

J. K.

Med proti revmatizmu: Morske prasičke, ki so oboleli v nogah za neko vrsto bolezni, podobni sklepnemu revmatizmu (arthritis), so zdravili z medom. Dnevno so jim ga dajali po pol grama in ozdraveli so v enem tednu. Če so med preveč segreli, ni imel nobenega učinka.

Pazimo torej pri uživanju medu, da ga v kavi, čaju, ali mleku nikdar ne segrejemo nad 45° C.

Proti kašlju. Vzemi celo, nekoliko narezano čebulo in jo kuhaj v litru vode, ki si ji dodal 80 gramov medu in 40 gramov sladkorja. Ko se tekočina ohladi, jo precedi skozi gosto sito ali čisto tkanino in vlij v steklenico, to pa dobro zamaši. Od tekočine daj bolniku po 4 žlice na dan!

Vodikova bomba in čebele: Neki angleški poslanec je v svojem govoru proti izkoriščanju atomskega orožja uporabil tole prispodobno: »Dežela, ki ima vodikovo bombo, ima približno tako moč, kot jo dá čebeli želo. Čebela s svojim želom lahko piči, a zato — umre.«

S. R.

R A Z P I S

Zveza čebelarских друštev za Slovenijo bo podelila v letu 1961 **Janševe nagrade** za najboljše članke v temi:

Kakšen pomen ima vzreja matic in kako bi jo pri nas dvignili

Razen tega razpisuje nagrade za *prosto temo* pod istimi pogoji kot za predpisano. Za naslov te teme naj se odloči pisec po svoji lastni presoji.

Članki za ta natečaj morajo biti natipkani s pisalnim strojem samo na eni strani navadnega pisarniškega papirja. Med posameznimi vrstami naj bo približno centimeter razmaka, ob levem robu vsake strani pa vsaj štiri centimetre praznega prostora za opombe ocenjevalcev. Obsegati smejo **največ 25 tipkanih strani**. Poslati jih je treba priporočeno ali oddati osebno proti potrdilu Zvezi čebelarских друštev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 50 do vključno

1. julija 1961

in označiti s poljubnim geslom. Geslo z **natančnim naslovom pisca** mora biti oddano v **drugi kuverti**, na obeh kuvertah pa naj bo na sprednji strani v levem kotu spodaj napis: Nagradni natečaj.

Vse prejete članke bo ocenila posebna komisija in dala upravnemu odboru Zveze predlog za razdelitev nagrad. *Za vsako temo* sta razpisani po dve nagradi:

prva nagrada v znesku 20.000 din

druga nagrada v znesku 10.000 din

Nagrajeni članki, ki bodo objavljeni, bodo še **posebej honorirani**. Zveza si pridržuje pravico odkupa tudi za tiste članke, ki ne bodo nagrajeni.

Izid tekmovanja bo Zveza razglasila v avgustovi številki Slovenskega čebelarja. Hkrati bo tedaj izšla nadrobna obrazložitev in utemeljitev podelitve nagrad.

V Ljubljani, dne 5. januarja 1961.

Tajnik ZCDS:
Slavko Raič l. r.

Predsednik ZCDS:
Ivo Majcen l. r.

OBCNI ZBOR CEBELARSKEGA DRUŠTVA KRŠKO

Dne 20. novembra 1960 je bil občni zbor čebelarškega društva Krško, in sicer v Brežicah. Zakaj v Brežicah? Zato, ker smo na lanskem občnem zboru v Dobovi sklenili, da je treba družino Brežice, ki je v dobi vključevanja čebelarjev v kmetijske zadruge začela lenariti, zopet razgibati. In tako se je zbralo v Brežicah lepo število zavednih čebe-

organizacijo, ki ji bodo pred očmi zgolj koristi njenih članov. Tov. Žokalj je obljubil, da bo storil vse, kar bo v njegovi moči, da stari spor zaradi ajdovih pasišč med Krškim poljem in Krškim preneha. Tudi Brežičani so se izjavili, da bodo znova sodelovali v svojem nekdanjem društvu. Izvolili smo posebno komisijo, ki bo skušala spraviti vso stvar na pravi tir. Za predsednika te komisije smo določili tov. Alojzija Predaniča iz Grabič. Tako imamo veliko upanje, da bo v

Z občnega zbora krškega čebelarškega društva v Brežicah

larjev iz vseh družin. Posebno razveljavljivo je delovala na vse navzočnost tov. Žokalja iz Krške vasi.

Tov. predsednik Bizjak je najprej pozdravil delegata Zveze prof. Senegačnika, nato pa seznanil članstvo s sedanjim stanjem naše organizacije. Govoril je zlasti o potrebi zvišanja članarine in o kolektivnem zavarovanju čebel. Po poročilih in raznih formalnostih je prevzel besedo tov. Senegačnik, ki je v kratkem, a izčrpnem predavanju prikazal, kako je treba zazimiti čebele, da bodo zdrave in primerno močne dočakale pomlad. Predavanje je bilo zanimivo za vsakogar izmed nas. Po predavanju je bil izvoljen stari odbor z nalogo, da poskuša strniti vse čebelarje našega področja v trdno

krškem društvu naposled le prišlo do tiste sloge in vzajemnosti, ki si jo žele vsi zavedni člani.

Preden je tov. predsednik zaključil zborovanje, je opozoril navzoče, da obhaja dolgoletni odbornik in neumoren sodelavec našega društva, tovariš Franc Vadnal, upokojeni upravitelj šole v Dobovi, petdesetletnico svojega čebelarškega udejstvovanja. Ta jubilej bomo na predlog več članov proslavili s posebno prireditvijo. Ko je nazadnje tov. Baškovič ves zbor še posnel na ploščo svojega fotografskega aparata, smo se zadovoljno razšli.

Dne 27. novembra 1960 so se zbrali člani čebelarške družine Dobova, da podajo obračun svojega dela za preteklo

leto in napravijo načrt za naslednje leto. Zboru sta prisostvovala predsednik društva tov. Bizjak in delegat Dular. Obadva sta po poročilih in izvolitvi novega odbora poročala o zanimivostih iz čebelarstva in organizacije, blagajnik pa je pridno pobiral članarino za leto 1961. Tov. Dular je povedal marsikaj zanimivega iz svoje prakse. Da nam bodo nekatere stvari, o katerih je govoril, še

ki je prikazoval čebelnjak med cvetočim sadnim drevjem, deklica, preoblečena v čebelico, z zanosom recitala pesmico domačega avtorja »Čebelica«. Nato je tovariš Močnik v lepih besedah razložil važno vlogo čebele za naše gospodarstvo na eni in za zdravje na drugi strani. Ob koncu predavanja se je predsednik družine tovariš Martin Sumenjok zahvalil predavatelju za njegova izva-

S čebelarskega sestanka jareninskih čebelarjev

bolj jasne, smo sklenili, da ga bomo poleti obiskali na njegovem domu. Vse tako kaže, da je letošnja čebelarska razstava zelo poživila naše vrste.

F. V.

PRAZNOVANJE

»DNEVA ČEBEL« V JARENINI

15. decembra 1960 smo v Jarenini proslavili »Dan čebele«, hkrati pa tudi 40. obletnico ustanovitve naše čebelarske družine. Na ta dan je v povezavi z Delavsko univerzo imel predavanje »Čebela, premalo poznana prijateljica človeka« tovariš Peter Močnik, predsednik čebelarskega društva za Maribor. Pred predavanjem je na lepo urejenem odru,

janja in predal besedo tovarišu Danilu Verdeltu, ki je kot tajnik društva orisal delo družine od ustanovitve do danes. Ob 40. obletnici žive le še trije ustanovni člani, in sicer tovariši Kocbek, Franc Sparl in dolgoletni predsednik družine tovariš Franc Sumenjok. Tovariš Močnik je nato družini čestital ob pomembnem jubileju in ji zaželel v nadaljnjem delu še več uspehov. Za tem je moški zbor tukajšnjega KUD-a zapel nekaj narodnih in umetnih pesmi ter želel za svoj nastop buren aplavz. Po tem oficialnem delu pa se je razvil zelo prijeten družabni večer. Poučen program, vedra pesem in vesela harmonika so tako navdušili vse navzoče, da tega lepega večera ne bodo kmalu pozabili.

Dne 22. junija 1960 sem se peljal čez Veliko Pirešico in Zalec v dom onemoglih v Gomilsko. V neposredni bližini Zalca, kjer naj bi v nekaj letih zrastle velečebelarstvo, ki naj bi pridelalo po pisanju nekaterih časopisov zelo veliko medu, sem na nekaterih mestih opazil traktorske brizgalke, ki so prašile hmelj, da se je kadilo daleč na okoli. Takoj sem podvomil, da bi mogle tukaj uspevati čebele, posebno ker je vsa spodnja Savinjska dolina posejana s hmeljem, ki ga morajo tudi izven Zalca prašiti.

Večji čebelarški obrat bi morda bolje uspeval v okolici Gornjega grada, Ljubnega ali v Lučah. Posebno v Lučah je precej spomladanskega resja in teloha, vsepovsod v teh krajih pa veliko smrekovih, hojjevih in mecesnovih gozdov, ki izdatno medijo. Čeprav je to področje dokaj oddaljeno od železnice, bi se tu bolj splačalo čebelariti kot na Zalskem polju. Oddaljenost pasišča danes pač ne igra nobene vloge, saj imamo kamione, s katerimi lahko hitro in tudi dokaj varno prepeljemo kamor hočemo.

Pri tem se mi nehotе vsiljuje izjava znanega čebelarškega potovalnega učitelja, danes že pokojnega tov. Jurančiča iz Slovenskih goric. Ta je na čebelarškem predavanju v Rušah leta 1920 dejal: »Stalno sem čebelaril z 48 dunajskimi panji in imel vedo lepe uspehe. Zaželel pa sem si še večjih uspehov in zato čebelarstvo dvignil na 60 panjev. Od tedaj pa ni bilo nobenega uspeha več. Zakaj ne? Ker ni bilo dovolj paše za tako število družin. Po treznem premisleku sem svoje čebelarstvo spet znižal na 48 panjev in bil sem zadovoljen kot popreje.«

Kakor je iz zgornje izjave razvidno, je tov. Jurančič na lastni koži poizkusil, kako lahko preobremenitev pasišča zniža uspehe v čebelarstvu. Na to opozarjajo tudi vse čebelarške knjige.

Kaj naj bi delalo več tisoč panjev čebel v žalski okolici, čeprav bi bili panji razmeščeni na več sto krajih, res ne vem. Čebele so tamkaj pomembne kvečjemu za opravevanje sadnih dreves in raznih drugih kulturnih rastlin, za pridobivanje medu pa prav gotovo ne. Čisto nekaj drugega bi seveda bilo na že prej omenjenih treh področjih, kjer so velikanski gozdovi z neizčrpnimi medenimi zakladi.

Jakob Nadlučnik

Naše društvo vselej med prvimi skliče svoj občni zbor. Nam se zdi to potrebno že zato, da pobereмо naročnino za Slov. čebelarja in jo odvedemo Zvezi. Ta mora imeti sezname članstva čimprej, da lahko na njih podlagi določi naklado listu za naslednje leto. Zato smo sklicali občni zbor že za 11. december, vendar se ta dan ni izkazal nič kaj prikladen za naše namene. Deževalo je vso noč in še zjutraj. Zato oddaljenejši čebelarji sploh niso prišli, saj so bile v nekaterih krajih našega področja zaradi dolgotrajnega dežja poplavljenе ceste in pota, tako da sploh ni bilo mogoče priti v Litijo.

Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je bil odbor v preteklem letu zelo delaven. Imel je 14 rednih in nekaj izrednih sej. Če se je po kje kaj zataknilo, je takoj posredoval nadzorni odbor in spravil stvar na pravi tir. Glede na to, da je bila v društveni blagajni že vsa leta suša, je društvo 1. maja privedilo čebelarško veselico, ki je navzlic neugodnemu vremenu dobro uspela, saj je bilo blizu 80.000 din čistega dobička. Da ne bi ta denar mrtev obležal smo opremili sobo našega društvenega čebelnjaka s pohištvo, ki je stalo okrog 44.000 din, za 12.000 din pa smo nabavili drobnega inventarja za to sobo in čebelnjak. V načrtu pa imamo še električno napeljavo. — Ugotovili smo, da je bilo minulo leto v našem kraju zelo slabo za čebele, zato tudi društvene čebele kljub vsej negi in skrbi, ki sta jim jo posvečala predsednik tov. Petek in gospodar tov. Brvar, niso kaj prida nabrale. Na področju društva, in sicer v vasi Ribče pri Kresnicah se je v preteklem letu pojavila kuga čebelje zalege. Z energičnimi ukrepi tukajšnjega veterinarskega inšpektorja dr. Mačka in v tesnem sodelovanju z odborom nam je uspelo bolezen v kratkem času popolnoma zatreti. Uporabili smo najučinkovitejše zdravilo: ogenj. Potrebna bo pa pozornost še nadalje, da se bolezen ne ponovi. Na osnovni šoli (osemletki) v Litiji deluje pri šolski pionirski zadrugi čebelarški krožek. Naše društvo je tej organizaciji poklonilo naseljen AZ-panj in posodilo čebelnjaček za dva panja, dokler si šola ne omisli svojega. En odbornik je pa čebelarškega znanja želno mladino poučeval v čebelarstvu. Pionirji kažejo ve-

liko zanimanje za čebele in zato upamo, da bomo z njimi, ko bodo odrasli, pomnožili naše vrste.

Na občnem zboru je zastopal Zvezo urednik Slovenskega čebelarja prof. Rojec. V svojem govoru nam je kakor vselej marsikaj pojasnil. Obljubil je, da bo Slov. čebelar kmalu začel izhajati v začetku meseca, kakor je to nekdanj že bilo, utemeljil podražitev lista itd. Posebno pozornost je vzbudilo njegovo poročilo o parafinu v satnicah in o posledicah, ki so zaradi tega nastale. Sele po teh pojasnilih je marsikateri čebelar spregledal, zakaj matice dodanih izdelanih satnic niso zalegle. V poznejšem razgovoru smo ugotovili, da je na našem področju kar precej te robe. Posebno živahna razprava se je razvila okrog kolektivnega zavarovanja čebel; občnemu zboru je namreč prisostvoval tudi krajevni zastopnik DOŽ-a tov. Baumkircher, ki je imel s seboj najnovejša navodila za ta novi način zavarovanja. Urednik Rojec je članom društva zelo priporočal, da se kolektivno zavarujejo in navedel nekatera društva, ki so to že storila. Ker ni bilo mogoče tako naglo priti do končnega sklepa, bo odbor to stvar obravnaval na svojih sejah in skušal pridobiti toliko članov za to akcijo, da bomo dosegli potrebnih 75 %, ki jih pravila predpisujejo.

Na občnem zboru je bil skoraj v celoti potrjen stari odbor, ki je glede na svoje dosedanje uspešno delo dobil zaupanje pri čebelarjih. Edino blagajnik tov. Izgoršek je bil iz upravičenih razlogov te dolžnosti razrešen, blagajno pa je prevzel tov. Oven. Slišali smo tudi program dela odbora za prihodnje leto. Ta je zelo obširen. Na programu je med drugim tudi predvajanje filma o čebelah v osnovni šoli v Litiji, ki ima en razred posebej urejen za take stvari in ima aparat za ozko tračni film. Eno predvajanje bi bilo za čebelarje, eno pa za šolsko mladino. Ni dvoma, da bo agilnemu odboru, zlasti če ga bo članstvo podprlo, uspelo zadano nalogo uresničiti. Sicer bomo pa o tem slišali k letu osorej.

Po zaključku občnega zbora, ki ga je uspešno vodil tov. Vertačnik, je predsednik vse prisotne povabil v bližnjo gostilno na malo zakusko. Vsekakor hvalevredna novost, ki je tudi v bodoče ne bi kazalo opuščati.

Zunko

OBCNI ZBOR ČEBELARSKE DRUŽINE HRENOVICE

Letošnji občni zbor je bil 4. decembra pri Fari. Mrzlo in megleno nedeljsko popoldne ni bilo ravno primerno za tak sestanek, na katerem je vselej zaželen prisotnost čim večjega števila čebelarjev. Take misli so me obhajale, ko sem šel od Boljka proti Fari, da zastopam na občnem zboru Čebelarsko društvo Postojna.

Ne glede na slabo vreme pa sem tamkaj našel zbrane razen dveh oddaljenih čebelarjev vse druge člane, kar me je zelo razveselilo.

Poročilo upravnega odbora je bilo sicer kratko vendar ni bilo iz njega težko povzeti, da je članstvo vestno in da jih vodi volja do nadaljnjega razvoja čebelarstva in strokovnega usposabljanja. Lansko leto je bila tamkaj zopet vzpostavljena po osmih letih centralizacije samostojna družina. Upravni odbor je znal v tem kratkem razdobju pridobiti vse čebelarje svojega področja in jih pripraviti do tega, da so postali naročniki Slovenskega čebelarja. Ta družina je prva izmed šestih družin, ki so vključeni v Čebelarskem društvu Postojna, sklenila kolektivno zavarovati čebele vseh svojih članov. Če k temu uspehu dodamo še redne sestanke članov, na katerih so v splošno zadovoljstvo rešili razdeljevanje pasišč, medsebojno pomoč pri prevažanju čebel in drugo, lahko trdim, da je bilo delovanje družine res dobro, tako da jo lahko postavimo za vzor drugim čebelarskim družinam.

Pri volitvah v novi upravni odbor je bila edina sprememba ta, da je bil izvoljen namesto dosedanjega predsednika Ivana Bajca, ki zaradi slabega zdravja ni mogel prevzeti te funkcije, po svoji marljivosti poznan čebelar Jože Čič iz Brd pri Hruševju.

Po končanem dnevnem redu smo ostali še dolgo skupaj in razglabljali o vse-mogočih težavah, ki nas tarejo: o letošnjem deževnem vremenu, ki nam je pokvarilo hojevo pašo, o sladkorju, ki naj bi bil v prihodnje mešan s česnom, in tako dalje.

Temna noč in nanoška burja nas je spremljala ves čas, ko smo šli proti domu, izbrisati pa ni mogla dobrih vtisov s tega sestanka.

J. S.

POROČILO ZA NOVEMBER

Tudi ta mesec je bil zelo oblačen in vlažen, posebno v prvi in drugi dekadi. Število deževnih dni je bilo od 7 (Prosenjakovci—M. Sobota) do 17 (Ljubljana). Snežilo je 1 dan (Dražgoše—Šk. Loka). Temperature v splošnem niso dosti odstopale od večletnega povprečja. Najnižjo temperaturo (-7°C) je zabeležila opazovalnica Lovrenc na Pohorju 30. novembra.

Zaradi velike vlage so čebele slabo predelale dodani sladkor v med. To bo gotovo neugodno vplivalo na prezimovanje.

Čebelje družine prezimujejo normalno. Opazovalec iz Lendave jih je dokončno odel 13. novembra, opazovalec v Prosenjkovcih pa 30. novembra. Poraba hrane ni bila velika (mesečni povpreček je 62 dkg). Bilo je različno število izletnih dni: V Rogatecu so se n. pr. čebele kar 18-krat spreletele, v Lovrencu na Pohorju pa samo enkrat. Opazovalnica Cezanjevci—Ljutomer ni imela nobenega izletnega dneva. Tu in tam so čebele prinašale obnožino. S kakšnih cvetlic, ne navaja noben opazovalec.

Pušča—Bistra: Na Hvaru in Visu je dala paša na rožmarinu obilen donos: 15 do 20 kg na panj. Matice so medtem zalegle 5 do 7 satov, kar je za ta čas nadpovprečno.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplota $^{\circ}\text{C}$	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	—	— 20	— 10	— 30	5,0	4	12	0	98
Dražgoše—Šk. Loka	— 20	— 50	— 30	— 100	3,7	2	14	0	67
Zerovnica—Postojna	— 5	— 25	— 30	— 60	—	11	10	0	64
Rogatec	— 30	— 20	— 20	— 70	6,0	18	16	0	32
Lovrenc na Poh.	— 30	— 25	— 20	— 75	5,6	1	14	0	48
Selnica ob Dravi	— 12	— 8	— 6	— 26	6,2	7	12	0	63
Lovrenc na Drav. p.	— 20	— 35	— 30	— 85	3,7	10	11	0	120
Cezanjevci—Ljutomer	— 20	—	— 30	— 50	4,4	—	13	0	45
Bučkoveci—Videm	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ob Ščavnici	— 10	— 10	— 30	— 50	6,9	8	8	0	62
Prosenjakovci—M. Sobota	— 20	— 10	— 20	— 50	7,1	14	7	0	91
Lendava	— 10	— 10	— 20	— 40	—	4	15	0	100
Podtabor—Struge	— 20	— 20	— 20	— 60	—	—	—	0	—
Svibnik—Črnomelj	—	—	—	—	—	—	—	0	—
Pušča—Bistra	— 40	— 30	— 40	— 110	8,6	10	16	0	32
Ljubljana	—	—	—	—	6,6	—	17	0	31
Povpreček	—	—	—	— 62,0	—	—	—	—	—

Triglavoro 26.7.61

IZ UPRAVE SLOVENSKEGA ČEBELARJA

List smo morali zaradi povišanja stroškov v tiskarni podražiti. Upamo, da bodo vzeli člani to z razumevanjem na znanje in nam bodo ostali še nadalje zvesti, saj bo Slovenski čebelar kljub podražitvi še vedno najcenejši strokovni list v Jugoslaviji.

Prvo številko Slovenskega čebelarja smo poslali vsem lanskim naročnikom, ki ga niso odpovedali. Vse tiste čebelarje, ki ne žele več prejemati lista, prosimo, da ga takoj vrnejo, sicer jih bomo vpisali v našo kartoteko kot redne naročnike.

Kdor opazi, da so v naslovu napake, naj nam sporoči svoj pravi naslov! Če ne bo prejemal lista redno vsak mesec, naj nas o tem čimprej obvesti!

List bo izhajal kakor doslej izmenoma na 16 in 32 straneh spočetka okrog 24. vsakega meseca, kasneje pa verjetno v začetku meseca. Čebelarje bo seznanjal z vsemi najnovejšimi pridobitvami na praktičnem čebelarskem področju in vsemi novimi ugotovitvami v raziskavanju čebeljega življenja. Zato bo vsakemu čebelarju, ki mu je kaj do napredka, njuno potreben.

ZVEZA IMA NA ZALOGI

stare letnike Slovenskega čebelarja, ki jih oddaja po znižani ceni, in sicer:

nevezani letnik 1949 po	100 din
nevezane letnike 1950, 1951, 1953 in 1954 po	200 din
vezani letnik 1955 po	400 din
nevezana letnika 1956 in 1957 po	400 din
Sodobno čebelarstvo I. del	1.350 din
Sodobno čebelarstvo II. del	2.350 din
razglednice panjskih končnic po	30 din
serija 10 razglednic v originalnem ovitku po	300 din

Pri večjem naročilu imajo člani znan ten popust. Pri odkupu vsaj treh knjig »Sodobno čebelarstvo« 15 %, pri razglednicah pa od 10 do 100 serij 20 %, nad 100 serij 25 %.

ČEBELARSKO DRUŠTVO ILIRSKA BISTRICA

vabi vse svoje člane in tudi neorganizirane čebelarje, da se zanesljivo udeležijo rednega letnega občnega zbora, ki bo v nedeljo 5. februarja 1961 ob 13. uri popoldne v poslopju predsednika Renerja, Bistrica — Levstikova ulica 29 v bližini podjetja »Topol«. Ako bo slabo vreme, bo občni zbor 12. februarja ob isti uri.

ČEBELARJI!

Trgovsko podjetje Medex, import-export, Ljubljana, Miklošičeva 13/IV, sporoča vsem čebelarjem, da je satnišnico prodalu Zavodu za čebelarstvo, ki posluje v Ljubljani na Miklošičevi cesti 30. Zaradi tega trgovsko podjetje Medex ne prevzema več voščin v prekuhanje, pač pa naj se prizadeje čebelarji obračajo direktno na Zavod.

Trgovsko podjetje Medex bo v letošnjem letu odkupovalo čist čebelji vosk po najvišjih dnevnih cenah. Za čist čebelji vosk bo zamenjavalo tudi satnice. V tem primeru bo od količine prinesenega voska obračunalo kalo, katerega procent bo odvisen od kvalitete voska, in pa stroške predelave, v znesku 200 din za vsak kilogram izdelanih satnic.

Po novem zakonu o prometu z voskom se bo moral vsak čebelar, ki bo oddal vosk v zamenjavo za satnice, z garancijsko izjavo obvezati, da je oddal res čist čebeljni vosk. Če bo po odvzemu vzorca voska in analizi ugotovljeno, da vosk ni čist, bomo proti takim prinašalcem izvajali sankcije, ki jih predvideva zakon.

Srečno, uspešno polno novo leto 1961

želi vsem svojim kupcem in dobaviteljem
Trgovsko podjetje MEDEX, import — export,
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA 13/IV